311094

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

1994 йил 19 октябрь • Чоршанба • № 82 (14244) تركستان * TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

ИСЛОМ КАРИМОВ ТУРКИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

18 октябрь куни мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов Туркийтилли давлатлар раҳбарларининг Истанбулдаги учрашувида иштирок этиш учун Туркия Республикасига жўнаб кетди.

Республикамиз Президенти сафар олдидан журналистларнинг саволларига жавоб қайтариб, туркийтилли давлатлар раҳбарларининг учрашуви ушбу мамлакатлар ўртасидаги иқтисодий, маданий ва маърифий соҳалардаги ҳамкорликнинг янада мустаҳкамланишида муҳим аҳамиятга эга эканини айтди.

— Мазкур давлатларнинг Анқарада бўлиб ўтган биринчи учрашувида кўпгина соҳаларда амалий ҳамкорлик қилиш тўғрисида муҳим ҳужжатлар қабул этилган эди, — деди мамлакатимиз раҳбари. — Лекин уларнинг ҳаётга татбиқ этилиши ўзгаришларга тўла ҳозирги даврда бироз суст кечмоқда. Шу боис Истанбулдаги иккинчи учрашувда мавжуд муаммолар амалий ҳал этилади, унда қатнашаётган ҳар қайси мамлакат шу ҳамкорликдан фойда топади, қардош халқлар унинг самараларини ўз ҳаётларида ҳис этадилар, деган фикрдаман.

Ислом Каримовни республика Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Э. Халилов, Бош вазир А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Т. Алимов, Б. Ғуломов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ЎзА).

БУЮК УЛУҒБЕК ВОРИСЛАРИМИЗ

15 октябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов беназир олим ва давлат арбоби, буюк бобокалонимиз Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллик тантаналарида қатнашиш учун замин сайқали Самарқандга ташриф буюрди.

Муқаддас тупроқдаги тадбирлар улуғ мунажжим барпо этган расадхонани кўздан кечириш билан бошланди. Бобокалонимиз қутлуғ тўйи арафасида бу қадамжо янада обод қилинди ва таъмирланди. Ислом Каримов расадхона ва унинг қошида ташкил этилган музейга ташриф буюрди. Халқимиз донғини жаҳонга танитган Мирзо Улуғбек мактаби ҳақида ҳикоя қилувчи музей экспонатлари билан танишар экан, уни янада бойитиш хусусида қимматли таклифлар билдирди.

Президент Ислом Каримов расадхона ёнидаги Мирзо Улуғбек ҳайкали пойига гуллар қўйди.

Албатта, миллатимиз фахри — Улуғбекнинг камолини буюк соҳибқирон Амир Темур яратган улкан маданий ва ижодий муҳитсиз тасаввур этиш мушкул. Президентимиз Ислом Каримов шу боис улуғ Амир Темур Кўрагон зиёратгоҳига йўл олди. Ўзбекистон Президенти ушбу муқаддас қадамжони зиёрат қилар экан, уни янада обод этиш юзасидан кўрсатмалар берди.

Мирзо Улуғбек донишманд султон сифатида халқ учун фойдали бўлган кўп хайрли ишларнинг бошида турган. Унинг қутлуғ юбилейи тантаналари ҳам хайрли тадбирларга уланиб кетди. Президентимиз Ислом Каримов Самарқанд шаҳридаги "Ориён уни Трейдинг" Ўзбекистон-Германия қўшма корхонасининг "Супер Ориён" савдо дўкони очилишида иштирок этди. Германиянинг "Курт Шумахер" фирмаси вакили М. Дик ва "Ориён" ҳиссадорлик бирлашмаси раҳбари Ф. Зиёев билан суҳбатлашар экан, қўшма корхонанинг режалари, халқимиз фаровонлигини оширишга қўшадиган ҳиссаси билан қизиқди.

Шу куннинг асосий воқеалари Самарқанднинг бош майдони Регистонда содир бўлди. Аллома юбилейига бағишлаб байрамона тус олган бу қадим зиёратгоҳда вилоят ҳунармандлари яратган турли маҳсулотлар кўргазмаси уюштирилган эди. Ислом Каримов ушбу кўргазмани кўздан кечирди.

Шундан сўнг Регистон майдонида Мирзо Улуғбекнинг 600 йиллик таваллуди тантаналарининг якуний тадбири бўлиб ўтди. Самарқанд вилояти ҳокими П. Абдураҳмонов байрам йиғинини очар экан, 20 мингдан зиёд самарқандликлар ва 20 дан ортиқ давлатдан ташриф буюрган хорижлик меҳмонлар, жумладан, БМТ ва ЮНЕСКО вакиллари тантаналар гувоҳи бўлиб турганини қайд этди. Бу жаҳон маданияти хазинасини тафаккур ганжиналари билан бойитган улуғ олимга эҳтиром рамзи эканини таъкидлади.

Анжуманда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Мирзо Улуғбекнинг олим ва давлат арбоби сифатида амалга оширган ибратли ишлари, бой мероси хусусида сўзлади. Биз ўзбекистонликларгина эмас, Марказий Осиё минтақасида яшовчи қозоқлар, туркманлар, қирғизлар ва тожиклар ҳам бу буюк мероснинг ворислари эканини таъкидлади.

Кекса отахон Аҳрорқул Баратов аллома ҳақида, истиқлолга эришган Ўзбекистонда буюк боболаримиз меросига катта эътибор берилаётгани хусусида сўзлади. Халқ фаровонлиги, миллий анъаналаримизни тиклаш йўлида Президентимизга куч-қувват, саломатлик тилаб дуо қилди.

Қуёш уфққа бош қўйиб, самода юлдузлар балқий бошлаган лаҳзаларда Регистон майдонида Мирзо Улуғбекка бағишланган театрлаштирилган томошалар бошланди. Бу ўзига хос томошада Мирзо Улуғбек ҳаёти, унинг даври орқали халқимизнинг буюклиги, бағри кенглиги ва заковати намоён этилди. Бадиий жиҳатдан юксак савияда уюштирилган томошаларни минг-минглаб самарқандликлар, хорижлик олимлар, БМТ, ЮНЕСКО каби мўътабар ташкилотлар вакиллари қизиқиш билан томоша қилдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов театрлаштирилган томошалар якунлангач, янги таъмирдан чиққан Мирзо Улуғбек мадрасасини ҳамда бу ерда ташкил этилган кўргазмани бориб кўрди. Президентимиз ана шу ерда илк бор Самарқанд, Бухоро ва Хева шаҳарларини алоҳида рухсатсиз ташриф буюриш мумкин бўлган очиқ шаҳарларга айлантириш таклифини билдирди.

Сўнгра юбилей тантаналарида иштирок этаётган меҳмонлар учун қабул маросими уюштирилди.

Юбилей тантаналарида республика Бош вазири А. Муталов, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев, Олий Кенгаш Раиси ўринбосари Б. Бугров, Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши раиси У. Аширбеков, вилоятлар, Тошкент шаҳри ҳокимлари, тегишли вазирликлар раҳбарлари иштирок этдилар.

Шу куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Самарқанддан Тошкентга қайтиб келди.

Амирқул КАРИМ,
(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ МИРЗО УЛУҒБЕК ТАВАЛЛУДИНИНГ 600 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Хонимлар ва жаноблар!

Муҳтарам дўстлар! Ватандошлар!

Бугун биз буюк аждодларимиздан бири, дунёга машҳур аллома Муҳаммад Тарағай Улуғбек таваллудининг 600 йиллигини нишонлаш учун қадимий ва навқирон, гўзал шаҳри азим — Самарқандга йиғилдик.

Шу ҳаяжонли дақиқаларда инсоният тараққиёти тасдиқлаган бир ҳақиқатни яна бир бор эслатмоқчиман: тарихи бўлмаган халқнинг келажаги ҳам бўлмайди.

Неча асрлар, неча минг йилларни қамраб олган улуғ тарихимизнинг инсоният ривожида катта из қолдирган бир қисми Мирзо Улуғбек фаолиятида мужассам бўлган.

Бугун насл-насабамизни эслаш ва тиклаш замони келган бир даврда, келажагимизни қураётган бир вақтда катта ғурур ва ифтихор билан айтишимиз мумкин: **бизларнинг томирларимизда Улуғбек қони бор, юрагимизда Улуғбек руҳи барҳаётдир.**

Бугун бизнинг мамлакатимизни, бизнинг салоҳиятимизни тан олаётган давлатлар ва халқлар бир нарсани яхши англамоқда: Улуғбекдай муносиб фарзандлари бўлган миллат ҳар қайси замонда ва ҳар қандай шароитда ҳам янгидан-янги ғояларни яратишга ва ривожлантиришга қодир халқдир.

Бугун Улуғбекни эсламоқ асрлар тарихий адолатини ва буюк қадриятларимизни қайтадан тикламоқ, кўнгилларни ифтихорга тўлдирмоқдир. Ва бизнинг миллий-маънавий илдизларимизнинг нақадар теран ва нақадар бақувват эканлигини исботламоқдир.

Биз бошқаларни камситиш ниятидан йироқмиз. Аммо бугунги айрим салтанатлар аҳли қабила-қабила бўлиб яшаган замонларда бизнинг муборак заминимизда илму фан барқ уриб яшнагани, табиий илмлар, хусусан, тиббиёт, математика, астрономия каби фанлар мадрасаларда ўқитилгани, илмий академиялар ташкил этилиб, **мағрибу-машриққа** ном таратганини эсласак ва бундан ҳар қанча ғурурлансак арзийди.

Азиз дўстлар!

Мирзо Улуғбекдай беназир алломанинг ўрта асрлар шароитида намоён этган илмий жасорати бугунги кун олимларини ҳам ҳайратга солмасдан қўймайди.

Тақдир бу улуғ зотнинг зиммасига беҳад улкан ва машаққатли вазифалар юклади. Буюк саркарда Амир Темур бунёд этган, салтанатнинг вориси бўлишдек мислсиз синов айнан унга насиб этди.

Чексиз ақл-идроки, азму қатъияти, одилона сиёсати билан Мирзо Улуғбек қарийб қирқ йил мобайнида Мовароуннаҳр диёрининг донишманд ҳукмдори бўлиб, халқларнинг азалий орзуси — тинчлик, тотувлик, ҳар томонлама тараққиётни қарор топтириш йўлида мислсиз шижоат ва матонат кўрсатди.

Мирзо Улуғбек, аввало, илмий фаразлар билан эмас, балки соф амалий услубда ижод қилди. Минглаб юлдузларни жамлаган мукаммал харита ва бугунги энг замонавий ҳисоблардан деярли фарқ этмайдиган мукаммал астрономик жадвалини яратди.

Унинг ҳаёти ва ижоди ўзбек халқи маънавияти пойдеворига қўйилган тамал тошларидан бири бўлиб, халқимизнинг ўрта асрларда фундаментал фанга нечоғлик буюк аҳамият берганини кўрсатади.

"Зижи жадиди кўрагоний" деб номланган Улуғбек астрономик жадвали ўрта асрларда лотин тилига таржима қилиниб, Европа олимлари орасида кенг тарқалгани бу фикримизнинг яққол исботидир.

Мирзо Улуғбек ўз умрини келажак учун, бугунги ҳаёт учун фидо этди. Ўша узоқ замонларда башарият тараққиётини ўйлаб яшади, ўз авлодлари асрлар оша тартиб этажак маърифатли бир жамиятни орзу қилди.

Ҳар қандай миллат ҳам Улуғбекдай фарзандни тарбия этгани учун ғурурланиши табиий ҳолдир. Чунки бундай инсонлар фақат ўз халқига эмас, балки умумбашарий цивилизация учун ҳам хизмат қилади ва жаҳоннинг эътиборини қозонади.

Муҳтарам дўстлар!

Биз бугун тафаккуримизда, ҳаётимиз ва тақдиримизда рўй бераётган улкан ўзгаришларни Улуғбек сингари аждодларимиз руҳига таяниб амалга оширмоқдамиз.

Буюк давлат пойдеворини қуриш, дунёда ўзимизга муносиб ўринни эгаллашда Ал-Беруний, Ибн Сино, Муҳаммад Хоразмий, Аҳмад Фарғоний, Ал-Бухорий, Ат-Термизий, Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Хожа Баҳоваддин Нақшбанд, Алишер Навоий, Бобур Мирзо каби боболаримизнинг бебаҳо мероси ҳамиша бошимизни баланд, қаддимизни тик қилади, халқимизнинг кучига-куч, ғайратига-ғайрат, ишончига-ишонч қўшади.

Азиз юртдошлар!

Биз бугун узоқ давом этган ғафлат уйқусидан уйғондик. Тарихимизни, маданиятимизни, ўзлигимизни танидик ва тиклай бошладик.

Улуғбекнинг муборак қадами теккан заминда янги ва эркин жамият барпо этиш вазифаси сизу-бизга насиб этди.

Буюк давлат қуришни кўзлаб, порлоқ келажак учун, фарзандларимиз иқболи учун, авлодларга озод ва обод ватан қолдирмоқ учун яшаш ва ҳалол меҳнат қилиш Ўзбекистонда истиқомат қилаётган ҳар бир инсоннинг муқаддас бурчидир.

Хонимлар ва жаноблар!

Азиз дўстлар!

Мирзо Улуғбекнинг умумбашарий қадриятларга қўшган ҳиссаси беқиёс бўлиб, у бугунги кунда ҳам ҳаётимизда улкан аҳамият касб этмоқда ва Ўзбекистоннинг халқаро обрўсини ошириш йўлида катта хизмат қилмоқда.

Буюк аждодимиз Улуғбек номи берилган маънавият масканлари, маҳаллалар, кўчалар ва шаҳарлар жуда кўп. Юртимизда дунёга кўз очаётган ҳар ўн чақалоқнинг бирига эзгу ният билан Улуғбекнинг муборак исми берилялти деб айтсак, муболаға бўлмайди.

Буларнинг барчаси — миллатимизнинг буюк алломага бўлган чексиз ҳурмати ва эҳтиромидан дарак беради.

Улуғбек таваллудининг 600 йиллиги дунёнинг кўплаб мамлакатларида нишонланаётгани биз учун ғоят қувончлидир. Биз бу воқеаларни дунё афкор оммасининг Мирзо Улуғбекка ва уни вояга етказган юртга, халққа ва унинг тарихига самимий ҳурмати деб биламиз.

Сўзимни якунлар эканман, узоқ-яқиндан келган сиз, азиз меҳмонларга ва шу қутлуғ анжуманнинг барча иштирокчиларига биз билан биргаликда Мирзо Улуғбек руҳини шод этганингиз учун **чин қалбимдан ташаккурлар билдирмоқчиман.**

Улуғбек кунларида дунёнинг кўплаб мамлакатларидан келган **азиз дўстларимизга алоҳида миннатдорлик сўзларини айтмоқчиман.**

Азиз дўстлар!

Мана шу кўпни кўрган, ҳаммамиз учун муқаддас майдонда туриб:

— Шу кунларга етказгани учун, юртимизнинг тинч ва осуда, озод ва обод бўлиб яшаётгани учун **тангримизга шукроналар айтамиз:**

— Шу заминнинг ва шу заминда яшаётган халқимизнинг умри ва бахту саодати боқий бўлсин!

— Юртимизни ёмон кўздан, бало-қазодан асрасин!

— Ер юзининг сайқали аталмиш **жаннатмонанд Самарқанд шуҳрати** бундан ҳам зиёда бўлсин!

— Мирзо Улуғбекнинг тафаккур юлдузи бундан буён ҳам бошимиз узра ёрқин порлаб тураверсин!

— Меҳнаткаш ва пок ниятли халқимиз мурод-мақсадига етсин!

ТАЛАБАЛАР ПАХТАЗОРДА

Бугун ҳамма пахтакор. Ёшу-кекса барча деҳқонларимизга мадад бериш учун далага отланишган. Бу катта сафарбарликда талабаларнинг ўрни катта. Мана бир ойдирки Жиззах тиббиёт билим юрти талабалари Жиззах туманининг "Янги ҳаёт" жамоа хўжалиги пахта далаларида деҳқонларга мададкор бўлишмоқда. Кузнинг ҳар дамини ғанимат билган теримчи талабалардан Сайёра Алиқулова, Гулбаҳор Мамадиёрова, Юлдуз Зоҳидова, Ўлмасхон Алибекова каби бўлғуси ҳамширалар дугоналарига ўрнак бўлишмоқда. Уларнинг ҳар бири кунига 90-100 килограммдан пахта териб жамоа хирмонига муносиб ҳиссаларини қўшмоқда. Ҳозиргача ҳар бир талабанинг терган пахтаси 2-2,5 тоннадан ошиб кетди.

— Талабаларимизнинг шижоатли меҳнатдан сўнг, дам олиб, ҳордиқ чиқаришлари учун барча қулайликлар етарли, — дейди 3 курс талабаси Кибора Усманова. — Кечалари турли маданий тадбирлар ўтказмоқдамиз. Энг асосийси ҳар бир кунимиз мазмунли кечмоқда.

Умида ҚАЮМОВА

ХИРМОН САЛМОҒИ ОШАДИ

Тўрақўрғон туманидаги Бобур номли жамоа хўжалигининг Одилжон Мамадалиев бошлиқ ёшлар бригадаси режани уддалашганига анча бўлди. 46 гектар ерга чигит қадаб, 133 тонна ҳосил кўтаришди. Йиғим-теримда Анвар Ғойипов, Солижон Ўринов, Ўғилжон Асрақулова, Муҳаммаджон Бердиқулов каби ёшлар фаоллик кўрсатишди. Улар хирмон салмоғини яна 40 тоннага ошириш ниятида заҳмат чекишаётир.

Ғаффор РАСУЛ,
"Туркистон" мухбири.

4 МИЛЛИОН ЙЎЛЛАРИДА

ҲИММАТ

Паст Дарғом туманида ҳам йиллик режани уддалаган хўжаликлар сони тобора кўпайиб бормоқда. Шу кунгача тумандаги 22 та хўжаликнинг 13 таси давлатга пахта топшириш режасини бажариб қўйишган. Салим Маллаев хўжалиги 650 тонна, Охунбобоев номли хўжалик 560 тонна, Дангалов номли хўжалик 800 тонна, "Зарафшон" хўжалиги 1000 тонна, "Дўстлик" жамоа хўжалиги 1700 тонна пахта етиштирган. Туман пахтакорларига Самарқанддаги озиқ-овқат, мактабгача тарбия, зооветеринария техникумлари ва Савдо олийгоҳи талабалари кўмакдош бўлишмоқда.

Ҳар куни туман хўжаликлари далаларида 70 та терим машинаси ишламоқда. Уларнинг ҳар бири билан кунига 3 тоннадан зиёд пахта терилмоқда.

Теримчилар ҳар кеч куни билан терилган пахтанинг килосига 50 тийиндан ҳақ олишмоқда. Бу эса янада самаралироқ пахта теришга ундаши табиий. Мусобақа илғорларига ҳатто даланинг ўзида қўйлар совға қилинмоқда.

Гули ЧЕҲРА.

Ёшлар Иттифоқида нима гап?

"КИМНИНГ БИЛИМИ ЗЎР?"

Ёшлар ташкилотларининг обрў-эътибори ошиб боряпти. Чунки, навқирон авлод вакиллари ўртасида турли тадбирлар, жумладан, кечалар, учрашувлар ҳамда конкурслар тез-тез уюштирилиб, уларнинг бўш вақти мазмунли ўтказилишида бу ташкилотларнинг ҳиссаси катта бўлаётир.

Термиз шаҳар Ёшлар Иттифоқининг биринчи котиби Муҳитдин Қодировнинг ташаббуси билан Сурхондарё "Ойнаи жаҳони"да "ЗЕҲН" баҳси ташкил этилганлиги бунга мисол бўла олади.

Шу номдаги қизиқарли беллашув ҳозиргача бир неча марта ўтказилди. Уларда ўнлаб ёшлар иштирок этдилар.

Яқинда шундай баҳс Термиз давлат Дорилфунуни ташкил этилганлигининг 40 йиллигига бағишланди. Унда университет талабалари қатнашдилар.

Беллашувда дорилфунуннинг педагогика факультети талабаси Қурбонниёз Панжиев ғолиб чиқди.

ЁШ ИСТЕЪДОДЛАР АНИҚЛАНМОҚДА

Сурхондарё вилоят маданият ишлари бошқармаси бошлиғи Абдурасул Ибоҳимовнинг ва бошқа бир қатор жамоат ташкилотлари раҳбарларининг саъйи-ҳаракати билан "Камолот — 94" танлови ниҳоятда мазмунли ўтказилаётир. Шу пайтгача вилоятнинг турли шаҳар ва туманларидаги ёш истеъдодлар, ижодкорлар ўз маҳоратларини намойиш қилишди.

Айни пайтда вилоят марказида якунловчи танлов ўтказилди. Унда ғолибларга вилоят ёшлар иттифоқи, маданият ишлари бошқармаси ва бошқа айрим ташкилотларнинг, совғалари топширилди.

Жавли ХУШБОҚОВ,
"Туркистон" мухбири.

"ТУРКИСТОН" ГАЗЕТАСИГА ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Қадрли муштарийлар!

1995 йил учун "Туркистон" газетасига обуна барча алоқа бўлимларида қабул қилинмоқда.

Бир ойга — 22 сўм

Уч ойга — 66 сўм

Олти ойга — 132 сўм

Йиллик обуна баҳоси — 264 сўм

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР, "Туркистон"га обуна бўлишни унутманг!

ЗИММАМИЗДАГИ ЕТТИНЧИ ВАЗИФА— БАРЧА ЭЗГУ ОРЗУЛАРИМИЗНИ МУЖАССАМЛАШТИРГАН ШИОРИМИЗ:

КЕЛАЖАГИМИЗ УЧУН, ФАРЗАНДЛАРИМИЗНИНГ БАХТУ САОДАТИ УЧУН ЯШАЙЛИК ВА ҲАЛОЛ МЕҲНАТ ҚИЛАЙЛИК! АВЛОДЛАРГА ОЗОД ВА ОБОД ВАТАН ҚОЛДИРАЙЛИК!

Ислом КАРИМОВ.

Ватанни севмоқ иймондандир.

Азиз инсонлар иймони бутун кишиларгина Ватанни тўтиё билади, ардоқлайди, севади деган. Бу баландпарвоз гап эмас. Зеро, Ватан халқнинг ўтмиши, бугуни ва келажагидир. Ватан инсоннинг ор-номуси, шаъни шарафидир. Тарихда энг буюк сиймолар қисмати бевосита ўз Ватанининг эрки, саодати билан чамбарчас боғланиб кетгани бежиз эмас. Шоир ҳам Ватанининг куйлайди, олим ҳам Ватан ҳаёти яхши бўлсин деб ёниб яшайди. Деҳқон ҳам шу Ватаннинг чиройини очайин дейди. Зеро, бизни она янглиғ оқ ювиб, оқ тараган Ватанни севмоқ, унга камарбаста бўлмоқ энг олий саодатдир.

БУ — МЕН

Юрак қонида битилган

ИСТИҚЛОЛ СОҒИНЧИ

Агар биз яқин ўтмишга назар солсак, мана шу кунларга етиб кела олмай армон билан ўтиб кетган улуғларнинг ўтли нафасини эшитгандай бўламиз. Йўқ, бу ўринда миллат эрки деб сўнгги нафасига довур қўлига қурол олиб курашган азиз инсонлар ҳақида сўзламоқчи эмасмиз. Сиёсий алдовларга учиб, охир-оқибат шавқатсизларча отиб ташланган Файзулло Хўжаевлар ҳақида ҳам сўзламоқчи эмасмиз. Ўтли нафаси билан бугун ҳар бир кўнгилга етиб бораётган, истиқлол ва Ватан эрки инсон ҳаётидан ҳам азиз эканлигини идрок этишга хизмат қилаётган шоирларимиздан бирининг асарини сиз билан мутолаа қилишга жазм этдик. Ватанни севмоқ илмини шундай зотлардан ўрганмоқ керак, шекилли.

Абдурауф ФИТРАТ

ЮРТ ҚАЙҒУСИ

Ётсам тушумда, уйғонсам ёнимда, кўз юмсам миямда, кўз очсам қаршумда мунгли бир хаёл турадур! Бу бир хотун хаёли... Бир хотунки, эгнида ипакли, лекин йиртиқ ва эски бир кўйлакдан бошқа бир кийими йўқ. Бош-аёғлари яланғоч, тирсакларига қоп-қора лойқадан ботган, бақирурға товуши, қутулурға кучи қолмаган!

Қарайман: кимсасизлик юкиндан ориғланган танда золимона урилган қамчиларни яраси бор.

Кўраман: жаҳилона қилинган эмлардан носулға қайтган яраларидан қонлар оқиб турадур...

Эй мунгли хотун, сен кимсан?

Эй ғамли она, нечун мундан айрилмайсан?

Ёнимда, кўзимда, миямда, юрагимда нима ахтарасан, нечун кетмайсан?

Қайғу тутунлари ичра ёғдусиз қолган кўзларинг у ёш ёмғурларин нечун тўкадур? Зулм занжирлари билан боғланган қўлларинг нечун ҳар ёнга узатиладур, нима тилайсан?

Оҳ... билдим... билдим... англадим! Сен менинг Ватанимсан, Ватанимнинг мунгли ҳайкалисан.

Эй муқаддас Туронимнинг хаёли, кетмай тур, айрилма!

Ёнимда, кўзларимда, юрагимда, виждонимда қол, кетма!

Туроним, сендан айрилмоқ менинг учун ўлумим.

Сенинг учун ўлмоқ менинг тириклигимдур.

Паноҳим, саждагоҳим, умидим! Ёвларинг сени шу кунгами солдилар? Тилагим, истагим, саодатим! Болаларинг сени шу ҳолгами қўйдилар?

Суюнчим, овунчоғим, ўчоғим! Золимлар сени кимсасизми кўрдилар? Йўқ, сен кимсасиз эмассан. Мана, мен бутун борлиғим билан сенга кўмак қилурға ҳозир. Мана, мен чин кўнгил билан сенинг йўлингда ўлурға рози.

Қоф тоғлари йўлимда тушса, тамуғ оловлари қаршумда чиқса, яна сен сари кетарман.

Устимга инсонлар эмас, шайтонлар қўшуни келса, оёғимга занжирлар эмас, жаҳаннам илонлари сорилса, яна сен сари чопарман.

Дунёнинг бутун балолари бошимга тўкулса, зулм чўлининг темир тиконлари кўзларимга кирса, яна сени қутқараман.

Мен сенинг учун тирилдим, сенинг учун яшарман, сенинг учун ўларман.

Эй халқимнинг муқаддас ўчоғи!

Ўлим сенинг ўлимингни истаганларга,

Нафрат сени кўмгани келганларга!

1917 йил, август.

Куз — эзгин ва шикаста, хаёллар каби чувалган фасл. Сарғайиб титраган япроққа агар разм солиб тикилсангиз, сўнаётган шамнинг ҳолатини ҳис этасиз. Шунинг учун ҳам бу фаслда шоирона кечинмалар кўнгилни озурда этади. Шунинг учун ҳам бу фаслда тотли ва ширин лаҳзаларни қўмсайди киши, кечинмалар дастида яшайди.

Истиқлол фарзандлари

Алишер ТЕШАБОЕВ:

БИЗНИНГ ЙЎЛИМИЗДА ЁШ ҲАЁТ КУЛСИН...

— Алишер, сиз мана шу фасл оёқлаган бир пайтда биринчи котиб бўлиб сайланган эдингиз. Бунга қадар водийда ишлаган йигирма тўққиз яшар йигит куч-қуронни ортмоқлаб, — пойтахтга отланганда даъфатан не ўйлар кўнглингизни банд этган! Йўл-йўлакай сизга тинчлик бермаган хаёлнинг қай бири юз кўрсатди! Қайси бир истаклар мезон янглиғ тутқич бермай ўтиб кетди сизга! Ёхуд келаси кунлар ижросига қолди!

— Биласизми, бу ташкилот мен учун жуда азиз, тановул қилинадиган неъмат, табиийки, қонга айланади, модомики, мен эсимни таниганимдан буён Ёшлар Иттифоқида риёзат чекаётган эканман, ризқ-рўзим шу фаолият билан боғлиқ экан, демак, руҳи-жоним ҳам у билан сингишиб кетган. Икки фарзандим бор, улар ҳам мен шу ташкилотда ишлаб топган нонни азиз билиб улғайишмоқда. Шундай экан, мен йўлда келатуриб, нималар ҳақида ўй ўйлашим мумкин эди?

Инсон ҳар лаҳзада бир неча ҳаётни яшаши мумкин: биз тенгилар ҳали ёшликнинг завқ-шавқларига тўймаган бўлади, лекин у фуқаролик бурчини идрок этса-чи? Табиийки, оламга муносабати бўлакча йўналиш касб этади. Агар у йирик шахс бўлса, шубҳасиз, борлиққа тамомила бошқача ёндошади...

Ҳар ҳолда, мен ўшанда бир нарсани идрок этганман: мана шу ташкилотнинг оёққа туриш-турмаслиги мен учун ҳаёт-мамотдир.

Ўзингиз биласиз — ташкилот асосий мулкидан мосуво бўлган, ходимларига маошни қандай тўлаши муаммога айланган вазият эди. Ҳозир...

19 октябрь куни Германиянинг духовой квартети бир ҳафта мобайнида ташкилот, демоқчиманки, республика ёшларининг меҳмони бўлишади, улар концертлар беришади. Шу ойнинг охирида Буюк Британия ёшлар клуби делегацияси мамлакатимизга ташриф буюради, улар Самарқанд ва Бухородаги тарихий обидалар ва тенгдошлари билан танишади, сўнг Тошкентдаги 17-мактабда, Амалий санъат музейи ва Рассомлар уюшмаси кўргазмалар залида, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида бўлишади, ижодкор ёшлар билан мулоқот ўтказишади. Шунингдек, икки томонлама ҳамкорлик шартномаси имзоланади.

Ноябрнинг дастлабки кунларида Бутун Хитой ёшлар федерацияси вакиллари диёримизга ташриф буюрадилар ва улар қадимий шаҳарларимиздаги тарихий обидалар ва навқирон авлоднинг яратувчилик иши билан яқиндан танишишгач, келиб Ёшлар Институтида мулоқот ўтказишади. Бу тадбирлардан аввал, эрта-индин Бухоро шаҳрида Марказий Осиё мамлакатлари халқаро "Ҳамшира-94" кўрик-танлови бўлиб ўтади, унда қардош республикалардан ҳам энг комил ҳамширалар иштирок этишади, идрок ва иқтидорларини намойиш қилишади. Хайрли бу саъйи ҳаракат ташкилотимизнинг бугунги салоҳиятини ўзида намоён этса керак.

— Алишер, мен саволни бўлак оҳангда айтган эдим, шу йўсинда давом эттирсам: бир йилча аввал сиз шуларни хаёл қилганмидингиз!

— Йўқ, албатта. Ишонч билдирилган ва масъулият юки остида қолган ўша паллада бундай ўйлар хаёлга келмаслиги табиий-ку. Мен, рости, даъфатан деярли "таъмирланиши" лозим бўлган ташкилот ҳақида, қандай қилсак, иттифоқ ёшларнинг бошини бириктирувчи марказга айланиши ҳақида, янги муҳит... ҳақида ўйлаганман. Руҳим тушган, иккиланган пайтларим ҳам бўлган. Лекин анжуман, унда танланган ва ташкилотнинг маслагига айланган шиор... Менга шундай таъсир этдики, гўё туманлар тарқаб, умид манзилига элтувчи йўл кўриниш бергандек туюлди. "Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!" Биз шу ёшдамиз. Давр зиммамизга шундай вазифани юклаётир. Ватан биздан шуни кутмоқда.

Бу шунчаки айтилаётган гап эмас, ҳозирги ёшларнинг маслагига айланаётган ақидадир. Бу бизнинг аъмолимиз бўлганлиги учун эмас, балки миллатнинг, диёнатли ҳар бир кишининг юрагига ҳаяжон сола олиши, унинг дилидаги азиз ва мукаррам туйғуларни уйғота билиши билан ҳам қимматлидир.

— Мадомики шундай экан, хўш бу борада қандай ишлар қилинаяпти!

— Бухороликларнинг "Ватанимизни боғ-роғларга айлантирамиз" деган ҳаракати мамлакат ёшлари томонидан қўллаб-қувватлангани, кўкламда ўнлаб ёшлар боғлари яратилгани ҳеч кимга сир эмас. Хоразмликлар вилоятнинг чўл ҳудудини обод этиб, шаҳарча бунёд этиш ниятида риёзат чекишаётир. Айни шу кунларда "Меҳнатимиз сенга-Ватаним" шиори остида тенгу тушларимиз ҳосил йиғим-теримида иштирок этишаётир. Биз эса тез-тез уларнинг олдида бўлиб, "Туркистон" газетаси кунлари, қўшиқ ва қизиқчилик, шеърият кечалари ўтказмоқдамиз. Бундай маънавий тадбирларимизда "Мўтти" театр студияси, Одил Ёқубов, Абдулла Орипов, Зикир Муҳаммаджонов каби юрт севган азизлар иштирок этишаётир, ёшларимизни қанотлантираётир. Айни шу кунларда ҳам ташкилот йўлланмаси билан Нормурод Нарзуллаев, Худойберди Тўхтабоев, Ҳожиакбар Шайхов, Тоҳир Малик каби қатор адибларимиз вилоятларга йўл олишган...

— Алишер, демак, ташкилот юраги уриб турибди...

— Наинки юраги, унинг етмиш икки томирида ҳам тоза қон оқаётир...

— Бу-яхши. Ташкилотнинг келажагини сиз қандай тасаввур қиласиз, мен шуни билишни истар эдим.

— Англадим, сиз "бу ташкилот сиёсатдан ҳоли" деб қўлини қовуштириб ўтирган сафдошларнинг нуқтаи назарига менинг муносабатимни билмоқчисиз, шекилли-да? Бизнинг ўз маслагимиз бор, бу ҳақда аввал тўхталдим. Шу Ватан бизники! Унинг қисмати бизнинг қисматимиздир. Шунинг учун ҳам унинг хизматига камарбастамиз. Бу бизнинг фарзандлик бурчимиз.

Биз — истиқлол фарзандларимиз. Бу гап кимга қандай туюлмасин, бор ҳақиқатдир. Мана шу даврда яшаш, иқтисодий қийинчиликларни енгиб ўтиш, юртнинг оғирини енгил қилиш, Ватан чиройини очиш тақдир тақозасига кўра бизнинг зиммамизга тарихий вазифа сифатида юкланган. Ҳозирги ёшлар буни чуқур ҳис этган ҳолда ёниб яшаётир. Шунинг учун ҳам шубҳа қилмайманки, ҳозирги авлодларнинг яратувчилик ишлари ҳосиласи ўлароқ келажак насллар обод ва озод Ватан қучоғида яшашади.

— Сиз айтмоқчисизки: Бизнинг йўлимизда ёш ҳаёт кулсин... Мангулик чиройда яшнаб беармон...

— Шундай кунларга етиш саодати, илоё, ҳар биримизга насиб этсин!

Суҳбатдош: Ғ. ХОТАМОВ.

Урушда қатнашганлар

"СЕНИНГ ЮРАГИНГДА ОТИЛГАН ЎҚ БОР..."

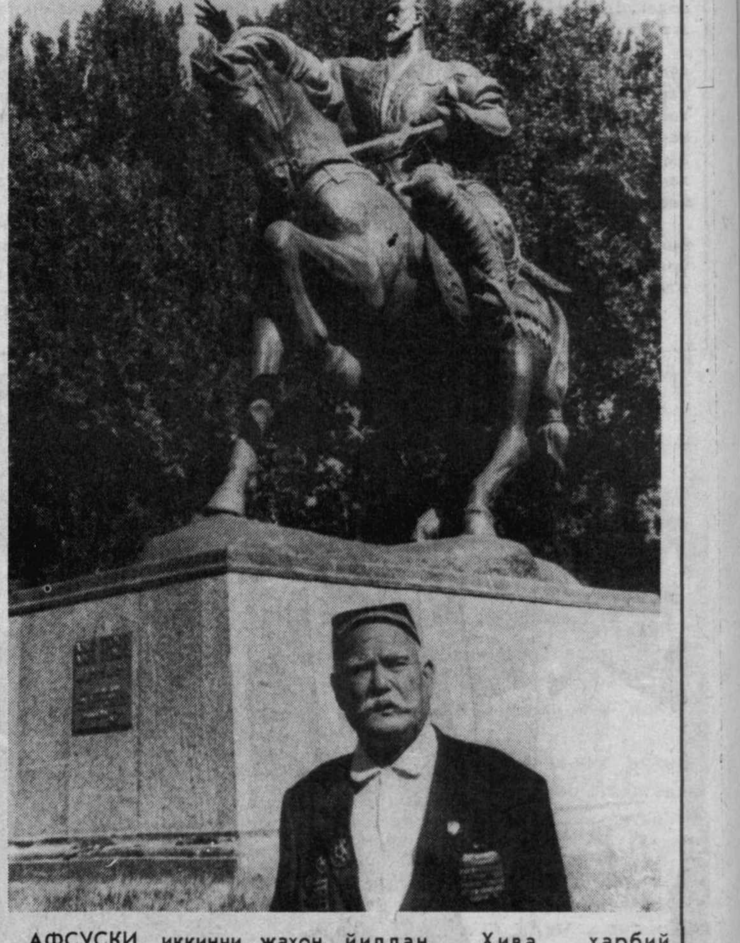

АФСУСКИ, иккинчи жаҳон уруши биз киноларда кўрганимиз каби кечмаган. Ҳеч вақт кино рост сўзламаган. Бу ҳақиқат. Гарчи юракда тўла Ватанга муҳаббат туйғуси бўлса-да, у пинҳон сақланади. Муҳаббат фақат юракда яшайди. Буларни ёзишимга сабаб, шу уруш қатнашчиси, қаҳрамонлик унвонини олмаган қаҳрамон Матёқуб ота Саъдуллаев билан бўлган суҳбатимиз эди.

"Одам бир ерда қимирламай ётаверса, кўп ўй сурар экан. Ўй эса кишини улуғайтираркан. Улғайиш эса — оддий фикрлаш, борни бор, йўқни йўқ ҳолича кўриш экан".

Мен Матёқуб отани йўқлаб борар эканман, кўп қаватли уйлар пойидаги дарахтларнинг шохида чуғурлаётган қушларни эмас, сарғайган япроқларни кўрдим. Йўлак четида тутаб ётган хазонларнинг аччиқимтил ҳиди қишлоқни ёдга солди.

— Бу кунгача билганим шу бўлди, — деб Матёқуб ота суҳбатни бошладилар. — Ҳаёт жуда қизиқ-да, болам. Мен урушдалигимда уйга икки марта "қора хат" келган. Қишлоқда менинг барча маърака-маросимларимни ўтказишган. Ҳозир яқинларим ҳазиллашиб, ўлсангиз қирқ-пирқ қилиб ўтирмаймиз. Ҳаммасини отангиз ўтказганлар,дейишади.

Сўнг ғалаба учун Сталингрдда, Курск, Русия ўрмонлари, Украина, Белорусия, Польша, Германиядаги даҳшатли жангларда қатнашдим. Бу давр мобайнида олти марта қаттиқ ярадор бўлдим.

Ота ҳали жуда тетик. Хоразмча шевада ўктам гапираётган бу кишини ҳеч ким 78 ёшга кирган деб ўйламайди.

— Туғилган юртинг соғинчи жуда эзар экан. Айниқса, мана бунақа пайтда, — дейди Матёқуб ота оёқларига ишора қилиб. — Урушдан кейин Хивага қайтиб келдим. (45 йилдан Хива ҳарбий комиссариати рўйхатида тураман.) Кейин тақдир шамоли билан Тошкентга келдим. Энди билсам, дийдор ер юзи бойлигидан қиммат экан. Хивани, қондошларимни жуда соғинаман.

Хонада радио минғирлайди. Хонтахта устидаги газеталар бир-бирининг устида ялпайиб ётибди. Деворга осилган суратларда жим. Биринчиси серсоқол бобой Матёқуб отанинг дадалари — уста Саъдулла. Кейин у кишининг ўзи. Ва яна, яна...

— Урушда ажал кишининг дўсти бўлади, у ёнингдан жилмайди. Беихтиёр унга ўрганиб қоласан. Бир воқеа ҳеч эсимдан чиқмайди: Лутцк шаҳрини олиш вақтида душманлардан тил олиб келиш керак эди. Командиримиз менга етти кишини қўшиб, "сенга ишонамиз, уддалайсан" деди. Чунки мени "бессмертний чучмак", деб аташар эди. Бу ўзбекчасига ўлимсиз ўзбек бўлса керак. Шундай қилиб, саккиз киши йўлга чиқдик. Дарё бўйида тегирмон бор эди. У ердаги пулимёт нуқтасини портлатиб, ҳийла ишлатдик. Бир немисни уриб, ҳушини йўқотдик-да тез орқага қайтдик. Бу ишларимиз нари борса бир соат давом этди. Шу вақтда беш дўстимиздан айрилдик. Жанглар жуда оғир бўларди. Кинолардаги уруш билан биз қатнашган уруш ўртасида ер билан осмонча фарқ бор...

Матёқуб отанинг хотираларини эшитиб хаёлим ташқари чиқиб кетади. Хаёлларим чувалашиб, фикримни йўқотаман. Бу хонадондан қайтар эканман, бир жойда айланиб қолган лаппакдек шу сатрлар миямга ўрнашиб қолди: "Сенинг юрагингда отилган ўқ бор, менинг юрагимда отилажак ўқ".

Фурқат МЕЛИ,
"Туркистон" мухбири.

ҲОЗИРГИ ЁШЛАР

БИР ОСМОН ОСТИДА...

Одам боласи киндик қони томган юртни Ватан деб атайди. Шу маънода Ўзбекистончалик бағри кенг Она дунёда кам топилса керак. Она қанчалик меҳр кўрсатса, фарзанд ҳам уни шу қадар эъзозлайди.

Чемпион қиз Лина Черязовани билмайдиган одам кам топилса керак. "Мен бу эски дунёнинг турли қитъаларида, турли ўлкаларида бўлдим — деди у, — шу боис юрт соғинчини нелигини кўплардан зиёд ҳис қила оламан. Ўзбекистоннинг иссиқ бағри мени ҳамиша ўзига чорлаб туради. Шундай қадимий бир диёрнинг шон-шарафи учун курашиб юрганимни ҳар гал эслаганимда фахру-ифтихор туйғуларига тўлиб тошардим. Не бахтки, суюкли юртимнинг муқаддас байроғини жаҳон пештоқида ҳилпиратиб, унинг мадҳиясини баралла янгратиш менга насиб этди...

Тантанали мадҳиямиз остида Ўзбекистон байроғи кўкка кўтарила борди. Назаримда мен ҳам байроғимиз қатори юксакликка ўрладим. Кўз олдимда еру кўк мавжланиб турарди. Мадҳиямизнинг жарангдор садолари қанотида жонажон юрт сари учиб кетдим гўё..."

Сиз бугун қайси бир ватандошимиз билан суҳбатлашманг, миллатидан қатъий назар у истиқлолни мустаҳкамлаш йўлида риёзат чекаётганлиги тўғрисида тўлиб-тошиб гапиради.

22 йилдан буён тўшакда михланиб яшайдиган Дўстлик туманидаги қирғизқишлоқлик Чўтбой ака Худойбердиев ҳақида кўп эшитгансиз. У турмуш ўртоғи Советхон опа билан фермер хўжалиги ташкил этиб, 50 дан ортиқ молни боқиб, турмушимиз тўкинчилиги йўлида заҳмат чекиб келишмоқда.

Сиз суратларда кўриб турган тўқувчи ва тикувчи қизларимиз ҳам Ўзбекистонинг ана шундай фидойи фарзандларидир.

Муҳаммад АМИН суратлари.

Тошкент метроси: кеча, бугун, эртага

"ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ, ЭШИКЛАР ЁПИЛАДИ, КЕЙИНГИ БЕКАТ — МУСТАҚИЛЛИК МАЙДОНИ"

Ҳар тонг соат 5.00 да мамлакатимиз пойтахтининг метро бекатларида ана шундай хитоблар янграйди ва инсонлар кўзлаган манзилларига қараб йўлга тушадилар. Мабодо ёз фасли бўлса, метрода салқингина ҳаво ҳукмрон, ёқимли бўлади. Агар қиш ойларида бу ерга кирсангиз, юмшоқ, илиқ ҳаво сизни кутиб олади.

Оқ, қизил, қора ва бошқа рангларадаги мармар тошлар билан безалган бекатларга қадам қўйганингиздаёқ, етарлича ёритилган, ўзгача товлангувчи миллий услубдаги безаклар, нақшлар билан мафтун қилувчи, ниҳоятда тозалик сақланаётган ҳолатни ҳис этасиз. Бу ерда соатлаб автобус кутмайсиз. Ишхонага ёки уйга шошсангиз ҳам тез фурсатда етиб олишга ишончингиз комил бўлади.

Тошкент метрополитени ҳозирги "Халқлар дўстлиги" ва "Волгоград" кўчалари кесишган жойдаги Мирзо Улуғбек номли бекатдан бошлаб, 1972 йилда қурила бошланган. Роппа-роса беш йилдан сўнг шаҳарни бош автовокзал билан боғловчи "Чилонзор" йўналишининг тўққизта бекати ишга тушди. Ўшандан бошлаб фахрланса арзийдиган метро хизматининг қатъий тартиб-қоидалари инсонларда кўникма ҳосил қилди. Уларни бир-бирига жипслаштирди, йўловчи маданиятининг юксалишига салмоқли улуш қўшди. Айни замонда метрочиларнинг меҳнатлари ташқи томондан осон кўринса-да, ўз қийинчиликларига эга. Биз шу ҳақда ҳикоя қилмоқчимиз.

Бугунги кунда метро бекатларининг сони 23 тага, умумий узунлиги эса 30 километрга етди.

ЯРИМ МИЛЛИОН ЙЎЛОВЧИ ДУОСИ

У кунига 500 минг йўловчига хизмат кўрсатмоқда. Метрополитенда 3 мингга яқин аҳил жамоа бир ёқадан бош чиқариб, йўловчилар ишонч-эътиборини янада мустаҳкам қозониш учун меҳнат қилишаяпти. Метрополитеннинг ҳам муаммолари кўп. Уни ечиш учун жамоа ўртасида топқирлик ва изланувчанлик мусобақаси йўлга қўйилган. Агар янги рационализаторлик иши фойда келтирса, тадбиркорга катта мукофот белгиланган. Бунинг натижасида 150 номдаги эҳтиёт қисм, жиҳозлар, ускуналар метрополитеннинг ўз кучи ва имкониятлари билан ясалмоқда. Эшик цлиндрининг буфери, ҳаво тақсимловчининг маҳкамловчи ҳалқаси, тебранишни ўчирувчи каби 40 дан ортиқ деталлар, резина техник жиҳозларининг бир неча хиллари шу ерда тайёрланмоқда. Бундан ташқари метрополитен буюртмаси билан мамлакатимиздаги 23 та корхона турли нарсаларни тайёрлаб беришаяпти. Масалан, "Ўззлектроаппарат" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси (ИИЧБ) ҳамда Чирчиқ трансформатор корхоналари 50 дан ортиқ номдаги зарур ашёларни ишлаб чиқармоқда. "Ўзакадемприбор" ИИЧБ билан шартнома асосида телемеханика, телебошқарув қурилмалари ясаш борасида келишиб олинди. Бундан ташқари канализация хизматлари, электр қуввати, сув ва бошқа харажатлар метрополитенга қимматга тушмоқда. Лекин, Ватанимиз Президенти ҳамда ҳукуматимиз олиб бораётган халқчил сиёсати туфайли йўловчилар манфаати юқорига қўйилган. Натижада, метрополитенга йўловчилардан тушган пул билан харажатларни ҳисоблаганда, шу йилнинг биринчи ярим йиллиги учун 12,3 тийиндан тушмоқда. Қолган 8 тийини давлат бюджетидан олинаяпти. Ана энди ўша 8 тийинни бир кунда метрога тушадиган 500 минг кишига ва уни 6 ойга кўпайтиринг.

Бу борада қандай чоралар

кўрилаётганлиги билан қизиқдик ва метрополитеннинг техника бўлими бошлиғи Эркин Имомназаровдан шу ҳақда сўрадик:

—Саволни тўғри қўйдингиз. Бироқ "энди нима қиламиз" деб, қараб турганимиз йўқ, балки метрополитен қошида очилган махсус техник мактабда таркиб ҳайдовчиларини ўқитаяпмиз, — дейди Э. Имомназаров. — "Метроқурилиш" бошқармаси билан оталиғимиздаги 37-ўрта ҳунар-техника билим юртида бекат навбатчиси, вагон чилангари каби касбларга мутахассис тайёрлаб, уларнинг ўрнини тўлдираяпмиз. Жамоамиз байналмилал бўлишига қарамасдан бир-бирига кўмакдош, маслакдош, ёрдамчидир. Метрополитендаги турли миллат вакилларининг бир тан, бир жон бўлиб ишлашлари мамлакатимизда юритилаётган сиёсатнинг тўғрилигидан далолатдир.

Шубҳасиз, йўловчилар метро хизматидан мамнун эканлигини уларнинг чеҳрасидан, бир-бирига муомаласидан сезамиз. Бекатларда ташкил қилинган жетонлар сотуви ҳамда назоратчиларнинг беками-кўст ишлашлари сабабли йўловчиларнинг вақти тежалмоқда. Улар ҳеч қандай муаммони ёки камчиликни ҳис қилишмаяпти.

17 йилдан буён аҳолига беминнат хизмат қилаётган метрополитен кундан-кунга кенгаймоқда. Ҳатто айни дамдаги қийинчилик ва етишмовчиликларга қарамасдан, "Метроқурилиш" бошқармаси тўхтовсиз фаолият кўрсатмоқда. Бу ташкилотни маблағ билан давлатимиз таъминлаяпти. Муштарийларимизни қуйидаги хабарлар билан севинтирмоқчимиз. Худо хоҳласа, 1997 йили "Ўзбекистон" йўналишидаги Ойбек номли бекатдан бошланувчи Лоҳутий номли бекат ишга тушади. Бу ердан йўловчилар Амир Темур хиёбонигача Юнус Ражабий номли бекатдан, Олой бозоригача Абдулла Қодирий номли бекатдан, "Ғалаба боғи"га "Минор" бекатидан, "Бодомзор" даҳасига "Бодомзор" бекатидан, Ҳабиб Абдуллаев номли бекатдан "Тошкент" телеминорасига боришлари мумкин бўлади. Кейинчалик ана шу йўналиш давом эттирилиб, яна қўшимча иккита бекат очилиши режалаштирилган. Сўнг эса Лоҳутий бекатидан Жанубий вокзалга томон Бобур номли, "Тўқимаш", Усмон Носир номли, "Жанубий" бекатлари ишга туширилади. Яна шундай тахминий лойиҳалар ҳам бор. Мисол учун, "Чилонзор" йўналишининг Горький бекатидан тракторсозлар шаҳарчасига, "Ўзбекистон" йўналишининг Чкалов номли бекатидан Қўйлиқ даҳасига, Собир Раҳимов бекатидан Сирғали даҳасига метро қурилиши кўзда тутилган.

Тошкент метрополитенининг миллий услубдаги безаклари, нақшларини кўриб бир қувонсак, мустақилликка эришганимиздан сўнг бекатлар ўз она тилимизда эълон қилина бошланганидан бошимиз осмонга етган. "Эҳтиёт бўлинг, эшиклар ёпилади, кейинги бекат — Мустақиллик майдони", дея эълон қилишганида не-не инсонларнинг кўзларидан ёш қуйилмади дейсиз. Ҳатто айрим кексалар севинчлари ичларига сиғмай, "Ҳақиқат бор экан-ку", дея йиғлаб юборишди. Тўғри, дастлаб хитобларнинг ўзбекча янграётгани баъзиларга ёқмади. Аммо Ўзбекистоннинг пойтахтида бу одатий тусга кирди.

Метронинг қурилаётган ва лойиҳалаштирилаётган қисмлари ҳақида кейин ҳикоя қиламиз ва йўловчилар фикри билан ҳам танишасиз...

Тўлқин ЁРҚУЛОВ,
"Туркистон"нинг махсус мухбири.

Қанотли хабарлар

МЕТАЛЛ ЎРНИГА СИНИҚ ШИША

Самарқанддаги "Красний двигатель" заводининг 5-кую цехида металл ўрнига синиқ шишалар эритила бошланди. Бу ерда ҳозирча стакан ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Дераза ойналари ва шиша идишлар тайёрланишига ҳам узоқ эмас. Бунинг учун "Салаватстекло" (Бошқирдистон) фирмаси билан қўшма корхона тузиш тўғрисида шартнома имзоланган.

(Ўз мухбиримиз).

ТУҒИЛГАН ТУПРОҚ...

МИРТЕМИР

МЕН ТУҒИЛГАН ТУПРОҚ

Бу — мен туғилган тупроқ. Ҳа, мен туғилган тупроқ,
Тоғлар, кўм-кўк адирлар, даралар, чексиз қумлоқ.
Бўронлар қамчилашар, ёмғирлар томчилашар,
Қишда қалин қордан оқ, кузда-чи, пахтадан оқ.
Тақводордай чўк тушиб, пешонамни қўяман,
Онам каби ўпаман, қалб меҳрига тўяман.
Кайхисрав қиличидан кесикбош бобом хоки,
Ким нохос оёқ қўйса, ҳақоратга йўяман.

* * *

Бу — мен туғилган тупроқ. Бу — мен йўғрилган тупроқ,
Кўклам гоҳи сержала, ёз қурумсоқ ва қурғоқ.
Терак бўйи жарлардан сув тортар бобо деҳқон,
Буғдой ҳам, жувари ҳам бўлиқ, кўм-кўк, сербошоқ.
Тақводордай чўк тушиб, пешонамни қўяман,
Суйгулимдай қучаман, жамолига тўяман.
Чингиз ўқига учмиш олис бобом хоки бу,
Ким кўзга илмай боқса, камчиликка йўяман.

* * *

Бу — мен туғилган тупроқ, бу — мен улғайган тупроқ,
Даралари жаннатий, тоғ сиртлари кўк яйлоқ.
Қумлоқларида ҳатто сурув-сурув қўй-қўзи,
Гулдор, нақшин қоракўл, етти ранглик, ярқироқ.
Бир фарзанддай чўк тушиб, пешонамни қўяман,
Кун ўтмай соғинаман, ўпиб-ўпиб тўяман.
Оқ пошшонинг тўпидан абжақ бобом хоки бу,
Оқ пошшони эслатсанг, ёвузликка йўяман.

* * *

Бу — мен умр кўрган тупроқ, мен бобо бўлган тупроқ,
Сув бўйлари тутзорлар чўзилмиш йироқ-йироқ.
Ипак ҳам, бол ҳам бунда, мармар ҳам, олтин ҳам мўл,
Кўмир ҳам, шароб ҳам бор, гурунч садаф мисол оқ,
Бир аскардай чўк тушиб, пешонамни қўяман,
Фидойиман, шайдоман, ўпиб-ўпиб тўяман.
Истиқлол келажагин шуълалик байроғига
Ким нохос ўқрайса ҳам кўзларини ўяман.

Умид ғунчалари

ЯЙРА МИЧИГАНДА ЎҚИЙДИ

Яйра Матёқубова Тошкентдаги Успенский номидаги мусиқа мактабининг ўқувчиси. Бу мактаб ҳақида мусиқадан хабардор кишилардан сўраб-суриштирсангиз, унинг мавқеи қанчалик баланд эканлигини билиб оласиз. Ҳар ким ҳам бу ерда қунт билан мусиқа сирларини ўрганишга дош бера олмайди.

Яйрахон эса мана тўққиз йилдан бери мана шу мактабда таҳсил олади. Айни пайтда Яйра Америка Қўшма Штатларидаги "Интерлокен" санъат марказида таҳсилни давом эттираяпти. Унинг мусиқа соҳасидаги ютуқлари ва ушбу мактаб ҳақида сўзлаб беришни отаси — таниқли мусиқашунос Отаназар Матёқубовдан илтимос қилдик.

— Қизимиз ёшлигидан мусиқага қизиқди, — дейди Отаназар ака, — бунга балки оиламиздаги санъатга бўлган муносабат, муҳит сабаб бўлгандир. Чунки, Яйранинг онаси ҳам мусиқашунос, буваси эса таниқли хонанда Ўзбекистон халқ артисти Матёқуб Раҳимов эди.

У ёшлигиданоқ Успенский мактабида таниқли мусиқа ўқитувчиси Натан Мендельсон устозлигида скрипкада турли куйларни чалишга киришди. Устози унга Гайдн, Вивалди, Моцарт, Паганини куйларини қунт билан ўргатди. Шуни айтмоқчиманки, қизимизнинг Санъат Маркази танловидан муваффақиятли ўтиб, дунёдаги нуфузли мактаб ўқувчиси бўлишида айнан Натан Изяславовичнинг ҳиссалари жуда катта.

— Отаназар ака, "Интерлокен" Санъат Маркази ҳақида сўзлаб берсангиз?

— "Интерлокен" Санъат Маркази Американинг Мичиган штатида жойлашган, лагерь сифатида фаолият кўрсатади. Ушбу лагерь асримизнинг бошларида, аниқроғи йигирманчи йилларда турли мамлакатларнинг истеъдодли ёшларини бирлаштирувчи марказ сифатида ташкил этилган эди. Марказда санъатнинг турли соҳалари бўйича дарслар олиб борилади. Хоҳ тасвирий санъат бўлсин, мусиқа, ҳайкалтарошлик бўлсин, уларда сайёрамизнинг турли минтақаларидан келган ёшлар таҳсил олади. Яйра эса бу мактабга мустақил Ўзбекистонимиздан биринчи бўлиб ташриф буюрган вакилдир.

Шуни айтиш керакки, унинг ушбу мактаб ўқувчиси бўлишига сабабчи Навоий тоғ комбинати ва унинг раҳбари Николай Иванович Кучерскийдир. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг ёрдами ҳам бениҳоядир. Уларнинг ҳимматлари эвазига қизимиз ушбу мактаб ўқувчиси бўлди.

— Отаназар ака, ўйлаймизки, Яйрахоннинг мусиқа соҳасида эришган ютуқлари уни катта санъат томон етаклайди.

Н. СУБҲОНОВ,
Л. ТАНГРИЕВ.

ШУ СОНГА ХАБАР

"ШАРҚ-ЛИФТ"НИНГ ЯНГИ ШАҲОДАТНОМАСИ

Самарқанддаги "Шарқ-лифт" Ўзбекистон-Россия қўшма корхонаси ишлаб чиқараётган бир неча хил маҳсулот сифат шаҳодатномасига эга бўлди. Корхонанинг иккита йирик лабораториясига ҳам худди шундай муҳим ҳужжат берилди.

— Бозор муносабатлари ишлаб чиқаришга тобора кенгроқ жорий этилаётган ҳамда корхоналар ўртасида рақобат пайдо бўлаётган бугунги шароитда асосий маҳсулотларимизнинг бундай шаҳодатнома-сертификатни қўлга киритиши катта аҳамият касб этади, — дейди корхона бош директори Амриддин Болтаев. — Шаҳодатномаси бўлган маҳсулотлар, биринчидан, бажонидил харид қилинса, иккинчидан, уларни ҳамдўстлик мамлакатларига ҳеч бир тўсиқларсиз чиқариш мумкин. Шу билан бирга мазкур ҳужжатга эга бўлганимиз четдан кўпроқ хом ашё келтириш муаммосини ҳал этишни ҳам осонлаштиради.

Ҳ. ШУКУРОВ

Қишлоқда иқтисодий ислоҳотлар қандай бораётир?

ҚАНОТ ЖУФТ БЎЛАДИ

Мана уч йилдан ошяптики, халқимиз мустақиллик неъматидан татиб кўриб, унинг қанчалик ардоқли эканлигини амалда кўрмоқдалар. Гапнинг очиғи, аввалги йилларда ишлаб чиқаришдаги режалар асосан марказдан белгиланар эди. Ҳатто, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш, уни тайёрлаш каби ишларни эмин — эркин қилишнинг сира имконияти бўлмас, гўё одамларни занжирбанд шер каби боғлаб қўйишган эди. Эрксиз одам — қанотсиз қуш, дегани эмасми!

Энди-чи! Айни пайтда иқтисодий соҳадаги мустақиллик қарор топаётир. Бу борадаги эркинликдан руҳланган турли соҳа кишилари изланишлар натижасида юқори кўрсаткичларни қўлга киритмоқдалар. Қуйида "Туркистон"нинг Сурхондарё вилояти бўйича мухбири Жовли ХУШБОҚОВнинг шу мавзудаги суҳбати билан танишасиз.

Ол товоғим—бер товоғим

Абдужаббор ҚУРБОНОВ — Шеробод тайёрлов ҳиссадорлик жамияти раиси.

— Юртбошимиз Ислом Каримов шу йил ёзда Республика Вазирлар Маҳкамасида бўлган йиғилишда айрим тайёрлов ташкилотлари ишидаги нуқсонларни тўғри танқид қилди. Бошқа баъзи соҳаларда бўлганидек, тайёрлов тизимига ҳам тасодифан кириб қолган кишилар бу тармоқдаги ўткир муаммоларни енгил — елпи, қинғир — қийшиқ йўллар билан ҳал қилишга уринганлиги мени ҳам таажжубга солди.

Агар тадбиркорлик билан иш юритилса, бизнинг соҳада ҳам бир қатор яхши натижаларга эришиш мумкин. Аввало, ҳамдўстлик давлатлари билан дўстона алоқаларни яхши йўлга қўйиш керак. Бу фикримни асослаш учун ўзим ишлаётган ташкилот фаолиятидан бир — икки мисол келтира қолай. Дарвоқе, ўзбекларда минг йиллардан буён давом этиб келаётган бир одат бор. Айниқса, қишлоқ жойларда қўшнилар кечқурун бир-бириникига овқат чиқаришади. Кейин, косани бўш қайтармаслик учун иккинчи киши ҳам бошқа бир куни қўшниникига овқат юборади. Шу одат туфайли бор товоғим — кел товоғим, деган бир нақл юзага келган. Биз ҳам Россия шаҳарлари билан дўстона алоқани шу йўсинда яхши йўлга қўйдик.

1993 йилда Москва, Красноярск шаҳарларига карам, тарвуз, пиёз жўнатган эдик. Бунинг эвазига шерободликларнинг уй-жой қурилишига кўмаклашиш учун ёғоч, тахта олиб келдик. Бу йил ҳам далаларда етиштирилган ортиқча сабзавот ва полиз маҳсулотларини сотиб олиб, юқоридаги шаҳарларга жўнатдик. Эвазига яна тахта олиб келишни режалаштириб қўйдик. Хуллас, бартер усули алоқаларимизда асосий восита бўлаётир. Бу ишларнинг яхши йўлга қўйилишида Тўхта Турсунов, Раҳмон Луқмонов, Нурхон Саломов, Қўлдош Нормуродов, Ориф Қудратовлар шижоат кўрсатишаётир.

Қўл қовуштириб ўтирмаслик керак

Қурбон АМИРҚУЛОВ — Музробод дон маҳсулотлари комбинати директори.

— Мустақиллик бизга аввало эркинлик берди. Унинг шарофатини ҳар қадамда ҳис этиб турибмиз. Буни жамоамизда қилинаётган ишлар мисолида ҳам кўриш мумкин.

Илгари гуручни асосан олис вилоятлардан, ҳатто чет эллардан олиб келишга мажбур бўлар эдик. Эндиликда бу кундалик зарур маҳсулот ўзимизда ишлаб чиқарилаётир. Аввалари далаларда меҳнат қилган кишилар энди саноат корхонасида мураккаб дастгоҳлар ёнида ишлаётганлигидан фақат хурсанд бўлиш керак. Йўлдош Хуррамов, Абдуалим Абдукаримов, Қаҳҳор Бобоқулов, Баҳром Амирқулов, Абдулла Холмуродов, Ўрол Хуррамов, Қаҳҳор Бобоёров ва бошқаларни қўли гул кишилар дейиш мумкин. Энг муҳими, корхонамизда ишлаётган одамларнинг тўқсон фоизи ёшлардир.

Ёрдамчи хўжалик ташкил этдик. Натижа қандай бўлди, дейсизми? Корхонадаги ҳар бир ишловчига бир килограмм гўштни қирқ беш сўм-купондан (ҳозирги пул билан тўрт ярим тийиндан) сотдик. Биласизми, беш тоннага яқин гўшт ишчиларимизга шундай арзон нархда сотилди. Уч тоннадан ошиқ сут бепул берилди.

Комбинат меҳнатчилари дам олишни ҳам биладилар. Улар учун санаторий қурилиши тугалланиш арафасида.

Яқинда бир кеча-кундузда 50 тонна ун ишлаб чиқарадиган цех қурилишини бошлаб юборамиз.

Лекин, бизни ташвишга солаётган муаммолар ҳам йўқ эмас. Аввало, вилоятдаги ишга яроқли кишиларнинг асосий қисми дала ва фермаларда меҳнат қилишаётганлиги мени ўйлантиради. Фикримча, саноат корхоналарини кўпроқ қуриш керак. Юртбошимиз қишлоқда саноат корхоналарини кўпроқ қуриш тўғрисида куйинчаклик билан гапираётганлиги бежиз эмас. Ҳар бир туманда раҳбарлар шу ҳақда бош қотиришлари керак. Шуни унутмаслик керакки, қўл қовуштириб ўтирган кишининг иши ҳеч қачон олға силжимайди.

Қўрққанга қўш кўринар

Файзи Маматмуродов — ҚУМҚЎРҒОН туманидаги "Беш қаҳрамон" жамоа хўжалиги раҳбари.

— Кейинги йилларда бошқа жойларда бўлгани каби хўжалигимизда ҳам бир қатор муаммолар кўндаланг бўлиб қолди. Ёнилғи етишмаслиги, техника эскилиги, эҳтиёт қисмлар, қурилиш материаллар йўқлиги каби бир талай қийинчиликлар кўпчилик раҳбарларни шошириб қўйди.

Қўрққанга қўша кўринар, деганлари рост экан. Аммо, кўп йиллик раҳбарлик тажрибаси шуни кўрсатдики, қийинчиликлар олдида довдираб қолиш — ташкилотчилик даражаси пастлигини кўрсатади.

Ахир, мустақиллик бизга кўп неъматларни ато қилди. Аввало, деҳқон ўз эркига эга бўлди. Буни хўжалигимиз мисолида ҳам англаш қийин эмас. Асосийси, иқтисодий ислоҳотларнинг қадами дадил бўляпти. Бу ишда Эшпўлат Йўлдошев, Маматмурод Иброҳимов, Қўшоқ Абдуназаров, Раҳим Лоқаев каби фидойилар менга мададкор бўлишяпти, албатта. Қувончлиси шундаки, пахтадан юқори ҳосил олинмоқда. Биргина пиёзнинг ўзидан бир неча минг сўм даромад олдик.

Қурилишлар тўхтаб қолгани йўқ. Мактаб, клуб бинолари қурилди. Олти километр узунликда газ қувурлари, беш километр масофада водопровод қувурлари тортилганлиги қувонарлидир.

Тўғри, ҳали хотиржамликка эрта. Айрим қишлоқлардаги хонадонлар газлаштирилмаган. Водопровод қувурлари етиб бормаган хонадонлар ҳам йўқ эмас. Шу сабабли, биринчи навбатда кўп даромад келтирадиган маҳсулотлар етиштиришни режалаштиряпмиз. Бундан ташқари, деҳқон-фермер хўжаликлари сони кўпайтириляпти.

Ишқилиб, ҳаракат қилган, интилган киши албатта

Олтин куз — 94

4 МИЛЛИОН ЙЎЛЛАРИДА

Куз дастурхони сернеъмат бўлди. Дон, мева-чева вақтида йиғиштириб олинди. Аммо, деҳқонни далада қолган ҳосил ўйлантиради. Пахта далаларида тер тўкаётган юртдошларимиз хирмоннинг салмоғини 4 миллион тоннадан оширишга аҳд қилишган. Зеро шундай кунлар яқин. Бирин-кетин туманлар маррага етиб келмоқда. Янгиариқ ва Гурлан, Иштихон ва Оқдарё қучган зафар куни кеча мамлакат бўйлаб таралди. Яна қатор туманлар, вилоятлар бу йилги ҳосил хирмонини кўзлаган даражада уюш арафасида.

Бизни шу нарса мамнун этадики, уни бунёд этишда элим деб, юртим деб ёниб яшаётган ёшлар ҳам барчага ибрат бўлишмоқда.

УЙҒОҚ СЎЗ *Миразиз АЪЗАМ*

ЮЛДУЗЛАР ЯНГИДАН ПОРЛАЙ БОШЛАДИ

Мустақиллик ва озодликнинг қадрини фақат байрамларда эмас, ҳар куни, ҳар ҳафта, ҳар соат ўйлайман, десам муболаға эмас, гоҳо-гоҳо атрофимизда баъзиларнинг нима ўзгарди?, Озодлик бизга нима берди? сингари бемулоҳаза айтилган гапларга эса мутлақо қўшилмайман. Наҳотки ҳеч нарса ўзгармади, деб ўйлашса.? Озодлик бизга нима берганини кўрмайдими чиндан ҳам? "Келинг далиллар билан гаплашайлик!" дегим келади бу умумий, қиёфасиз, тутқич бермас кишиларга. Агар бундай дегувчилар 50 ёшлилар бўлса мен уларни мунофиқлар деб ўйлайман. Чунки улар яқин тарихимизни ўз кўзлари билан кўрганлар. Нималар ўзгарганини жуда яхши биладилар. Айрим қийинчиликлар, ўткинчи ҳолатларни баҳона қилиб, бутун бошли буюк бир жараённи инкор қилмоқчи бўладилар. Бундайларга "Қуръони Карим" да шундай буюрилган: "...сизларга нозил қилган нарсамга имон келтирингиз, уни инкор қилувчилардан бўлмангиз. Ва оятларимни қиймати оз нарсаларга алмаштирманглар... ҳақни ботилга аралаштирманглар...".

Агар "мустақиллик бизга нима берди?" дегувчи кишилар 30 ёшлилар бўлса ва 10 ёшда саводлари чиққан, уни-буни фарқлай билган, газет-журнал ўқиган бўлсалар, улардан: "Эсингиздами, Аҳмад Яссавий ҳақида у пайтларда нима дейишар эди?" деб сўрагим келади. Йўқ, агар хотиралари заиф бўлсаю, ҳаммасини унутган бўлсалар, ёдларига солай: "Аҳмад Яссавий диний-мистик адабиёт вакили" дейиларди. Шу биргина жумлада ўша давр мафкурасининг уч қирраси кўриниб туради: биринчидан, диний адабиётни, динни ўрганиш мумкин эмас, иккинчидан мистик адабиёт, яъни тасаввуф шундай бир нарсаки, унга эътибор ҳам бермаса бўлаверади; учинчидан, Аҳмад Яссавий халқ ҳаётини билмайдиган, хилватнишин, таркидунёчи бир назмбозки, уни ўқиш ва ўқитиш гўё болаларимиз онгини заҳарлайди. Бир одам йўқ эдики деса: "хўш, диний-мистик адабиёт" қандай нарса у, балки бир фойдали томони бордир? Йўқ, бундай ҳаракат қаттиқ қораланарди. Ҳатто у катта олим бўлса ҳам, ерга қориб ташланар, таҳқирланар, ҳамма йўллари беркитиб ташланарди. Филология фанлари доктори, профессор Эргаш Рустамов тақдири бунинг яққол мисолидир.

Энди-чи, энди мустақиллигимизнинг биринчи йиллариданоқ биз Хожа Аҳмад Яссавий фақат ўзбек адабиётининг эмас, умумтуркий адабиётининг отаси, Навоий тили билан айтганда "буюк турк шайхул машойихи", буюк шоир ва бутун Шарққа кенг ёйилган сўфийликда яссавия тариқатининг асосчиси эканлигини англаб олдик. Чунки буюк бобомизнинг асарлари кенг миқёсда нашр этилди, катта-катта тадқиқотлар амалга оширилди. Ўтган йили Аҳмад Яссавий ижодига бағишланган халқаро симпозиум ўтказилди.

Яна мулоҳазамизни давом эттирайлик: Биз билармидик, буюк муҳаддис, яъни ҳадисчи Имом Бухорийни? Бухорода туғилган, 16 ёшида бутун мусулмон оламини кезиб чиққан, 18 ёшида 13 минг одамнинг ҳаётини тавсифлаб ёзган, пайғамбаримиз Муҳаммад Алайҳиссаломдан 600 минг ривоятни ёд билган, Қуръондан кейин жаҳонда иккинчи ўринда турувчи муҳим манба — "Ал-жомеъ ал-саҳиҳ" деган 4 жилдлик китоб ёзган олимимиз борлигини билармидик? Биз билармидик Баҳоуддин Нақшбанд ҳазратларини? Йўқ, билмас эдик. Чунки булар биздан яширилган эди. Фақат Мустақиллик ва озодликка чиққанимиздан сўнг бу доҳийларимизни ҳам таниб олдик. Чунки китоблари нашр этилди. Уларнинг обидалари таъмирланди, халқ зиёратгоҳига айлантирилди, Нақшбандийга бағишланган катта анжуман жаҳон олимлари иштирокида Бухоро вилоятида кенг нишонланди, Самарқандда эса, Бухорий ижодига бағишланган илмий-амалий конференция ўтказилди. Озодликни орзу қилиб юрган пайтларимизда, фақат фанлар Академиясининг кам тиражли мажмуаларида эълон қилинган айрим бирёқлама мақолаларни ҳисобга олмасак, булар ҳақда умуман ҳеч нарса билмас эдик.

Ёки буюк фалакиёт олими Мирзо Улуғбекни олайлик.

Тўғри, Улуғбек ҳақида баъзи бир шеърлар, тадқиқотлар бор эди.

Чунончи, академик Қори Ниёзий "Улуғбекнинг астрономия мактаби", деган бир тадқиқий китоб ёзган ва бу китоб рус тилида босилиб чиққан эди. Унга Давлат мукофоти берилган бўлса ҳам, у китоб ўз она тилимизда босилмаган эди. Ундан ташқари, атоқли шоиримиз ва драматургимиз Мақсуд Шайхзода "Мирзо Улуғбек" номли фожиасини, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Одил Ёқубов "Улуғбек хазинаси" романини ёзган эдилар. Булар халқимизнинг тафаккур оламида катта воқеалар бўлди. Аммо, аммо Улуғбекни жаҳонга танитган шоҳ асари "Зийжи Кўрагоний" — ҳозир ҳам космонавтика фанига хизмат қилиб турган, денгизчиларнинг доимий ҳамроҳи бўлган бу асар ўз она тилимизда ҳанузгача нашр этилмаган эди.

Мустақиллигимиз ва озодлигимизнинг шарофати билан бу йил — Улуғбек йили деб эълон қилинди, "Зийжи Кўрагоний" нашр қилинмоқда. Шу 1—2 ой ичида, худо хоҳласа, қўлимизга оламиз. Улуғбекка бағишланажак халқаро анжуманимиз Улуғбек меросининг ҳамма томонларини таҳлил қилиш арафасида турипти. Соҳибқирон Темур, Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудларини эса катта миқёсда нишонладик.

Агар "Озодлик бизга нима берди?" дегувчилар 20 ёшлилар бўлса, улардан "Сиз бундан 5—10 йил бурун Абдулла Қодирий, Чўлпон, Фитрат, Усмон Носир ҳақида нима деб ўйлардингиз? Аҳвол қандай эди?" деб сўрагим келади!

Мустақиллигимизнинг учинчи йилида мундоқ разм солиб атрофга қарасангиз, кўрасиз: Абдулла Қодирий фонди гуриллаб ишлаб турибди, Абдулла Қодирий уй музейи қурилмоқда. Абдулла Қодирий куллиёти нашрга тайёрланмоқда. Абдулла Қодирий ҳайкали ўрнатилди. Абдулла Қодирий номли метро бекати ишга тушай, деб турипди! Буни ўн йил бурун тасаввур қилиб бўлмасди — буни фақат орзу қилар эдик.

Чўлпоннинг икки жилдлик "Сайланма"си нашр этилди. Қанчадан-қанча таъқиқ остида ётган асарлари эълон бўлди. Фитрат, Боту, Элбек, Авлоний каби 50 га яқин истиқлол фидойиларининг асарларини қона-қона ўқидик. Мана, куни кеча филология фанлари доктори Наим Каримов "Усмон Носирнинг сўнгги кунлари" китобини нашр эттирди. Бизга, Мустақиллик байрамимизга нақадар гўзал ва муносиб совға бўлди бу!

Мен фақат адабиёт соҳасида мисоллар келтираётирман. Агар тарихдан мисоллар келтира бошласам, мустақиллигимиз одимлари нақадар шаҳдам ва кенг миқёсли эканини кўриш қийин эмас.

Биз яқиндагина мустақиллик ва озодлик учун курашган, қон тўккан, жон тиккан азиз ўғлонларимиз — шаҳид кетган фарзандларимизни "босмачи" дер эдик. Юзлаб, минглаб қаҳрамонларимизнинг руҳлари чирқираб ётган эди. Намоз, Пўлатхон, Дукчи Эшон, Беҳбудий (биринчи драматург ва жамоат арбоби), Мунаввар қори, Заки Валидий сингариларнинг номлари эъзозлаб кўтарилмоқда.

70 йиллик истибдод замонида адабиётимиз, тарихимиз, маданиятимиз осмони булутлар билан қопланган, энг ёрқин юлдузларимиз кўрсатилмай қўйилганди. Мустақиллик ва озодлик бу қора булутларни тарқатиб юборди. Уфқимиз ва осмонимиз ёриша бошлади. Кўринмай кетган юлдузларимиз янгидан порлай бошлади. Бунга шукур қилиш керак ва шукур қиламиз. Иншооллоҳ, энди юлдузларимиз абадий порлагай.

Истиқлол қалдирғочлари

"БУРСЕЛЬ" БИЛАН ҲАМКОРЛИКДА

Наманган вилоятида яна бир "Ўзбекистон — Туркия" қўшма корхонаси фаолият кўрсата бошлади. Поп шаҳрида жойлашган бу корхонада асосан эркаклар кўйлаги тикилади. Умумий майдони 2 минг квадрат метрни ташкил этадиган бу корхонада 500 нафар киши иш билан таъминланди.

— Корхонамизнинг келажаги порлоқ, — дейди, қўшма корхона бош директори Боқижон Сотволдиев, — бу ерда бир йилда 1 миллион 800 минг дона эркаклар кўйлаги тикилади. Бир кунда 6 минг, бир ойда, яъни 24 иш кунида эса 150 минг дона маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эгамиз. "Брозер" маркали тикув машиналаримиз Япониядан келтирилган ва тўла компьютерлаштирилган. Бундан ташқари Испаниянинг "Атмай" фирмаси ҳамда АҚШ ва Англия, Германия ҳамда Туркияда ишлаб чиқарилган замонавий қўшимча машина ва механизмларга ҳам эгамиз.

Туркиянинг "Бурсель" фирмаси билан ҳамкорликни бошлаган бу янги корхона 1,5 йил вақт ичида барча сарф-харажатларни қоплашни кўзда тутган. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотдан олинадиган соф фойданинг 69 фоизи корхона ҳисобига қолади.

"Поп ТСБ" фирмасининг мақсади, ўзимизда ишлаб чиқарилган хом аёшни қайта ишлаб, уни дунё бозорига олиб чиқиш, чет эл валютасини республика, жумладан, туман иқтисодиётига жалб этиш ва ишсиз юрган ёшларни меҳнат билан таъминлашдан иборат.

Эзгу мақсадларни кўзлаб иш бошлаган янги қўшма корхонанинг дастлабки маҳсулотлари ўз харидорларини топмоқда.

Ғаффор РАСУЛ.

ЎЗБЕКИСТОН — ВАТАНИМ МАНИМ

АЗИЗЛАР ҚАДР ТОПГАН ФАСЛ

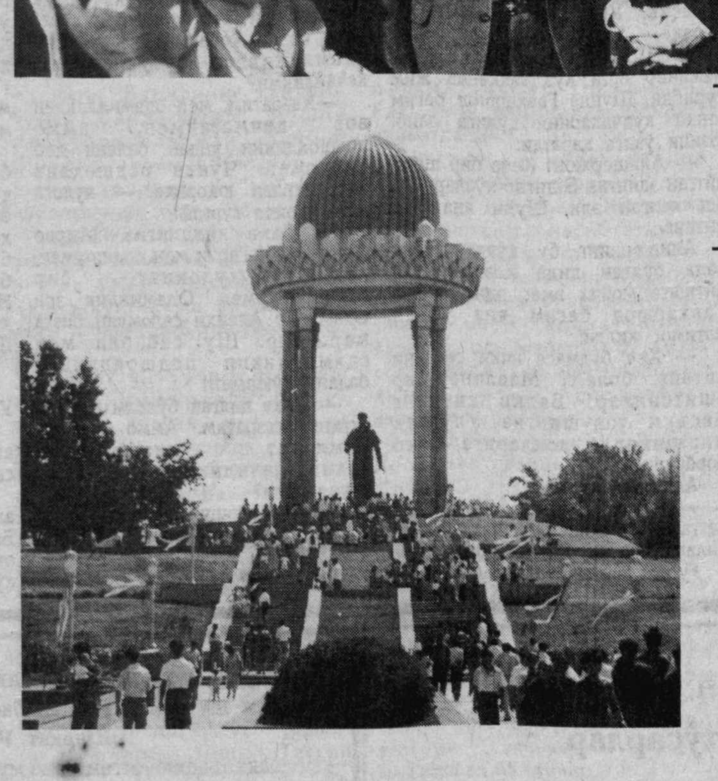

Бир замонлар Александр Пушкин шундай истак билдирган:

Шоҳлик вайронаси устига, ўртоқ,
Ёзилажак бизнинг номлар бегумон.

Тарих эврилганда улуғлар шундай саодатга мушарраф бўлишади. Истиқлол маънавият борасида халқимизга шу қадар бебаҳо неъмат бердики, унинг барчасини бир-бир санаш хийла вақтни олади. Яхшиси, сиз ушбу суратларга разм солинг ва кечаги кунга хаёлан сайр қилинг.

Юртимизда тўйлар кўп бўлмоқда. Куни кеча Самарқандда Мирзо Улуғбекнинг 600 йиллик юбилейга бағишланган катта тантана бўлиб ўтди. Қутлуғ кунга дунёнинг кўплаб мамлакатларидан меҳмонлар ташриф буюрди. Меҳмонлар Ал Хоразмий, Ал Беруний, Ибн Синодек буюк инсонлар берган юртимизга яна бир бор таъзим қилишди

Маънавий ҳаётимиздаги яна бир унутилмас кун — Ҳазрат Навоийга кўрсатилган эҳтиром, яна бир қувончли ҳодиса — шоҳ Машраб ҳайкалининг қад ростлаши..

Ушбу манзаралар юртимиз азизларига кўрсатилаётган эҳтиром рамзидир.

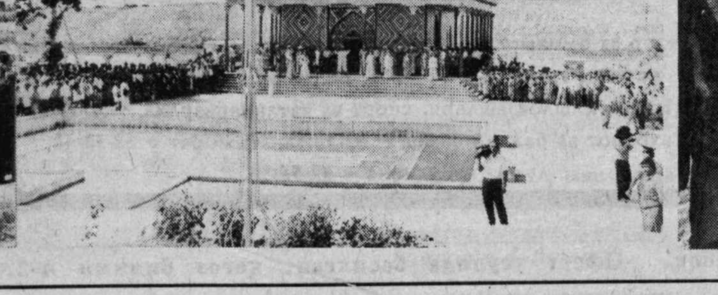

XII Осиё ўйинлари якунланди

ОРИЯТЛИ ДИЛБАНДЛАРИНГ ОМОН БЎЛСИН!

Улар сенинг шарафингга шараф қўшади, юртим.

Хиросимада ўн беш кун давом этган XII Осиё ўйинлари спорт ихлосмандлари учун янги дунёлар очди. Хусусан, Ўзбекистон миллий терма жамоасининг хитойлик футболчилар билан Осиё ўйинлари чемпионлиги учун финал учрашуви миллион-миллион кишиларнинг хайрат-ҳаяжонига сабаб бўлди. Ўйиннинг дастлабки дақиқалариданоқ футболчиларимиз ўз салоҳиятларини намойиш этишди. Гарчи аввалги ўйинларда жароҳат олган бўлса-да, "бундай даражадаги мусобақаларда қатнашиш яна насиб этадими, йўқми", деган Игорь Шквирин рақиблар дарвозасига жуда маҳорат билан тўп киритиб, хисобни очишга муваффақ бўлди. Шуни айтиш керакки, Лебедев киритган иккинчи тўпда ҳам ана шу ўйинчининг чексиз хизмати бор.

Танаффусгача хитойликлар битта жавоб тўпи киритишга муяссар бўлишди. Учрашувнинг иккинчи бўлимида мухлисларга чинакам профессионал футболнинг гувоҳи бўлиш насиб қилди. АҚШдаги жаҳон чемпионатидан сўнг бундай чиройли ўйинни томоша қилиш ҳақиқий футболни соғинганлар дилига малҳам бўлди. Азамат Абдураимов 11 метрлик жаримадан. Шухрат Мақсудов (Сергей Лебедев ўрнига майдонга тушгач) яна биттадан тўп уришди. Шухратнинг голигача рақиб томон ўзининг иккинчи тўпини киритишга улгурган эди. Шундай қилиб умумий ҳисоб 4:2, Ўзбекистон — чемпион!

Илхом Шарипов Ўзбекистон байроғини ҳилпиратиб майдон бўйлаб югуради. Мана, ниҳоят Ватанимиз мадҳияси янграйди, байроғимиз расмий тарзда кўтарилади...

Албатта, телевизор орқали ўйинни томоша қилган юртдошларимизнинг севинчи чексиз. Ҳозир қаерга борманг, шу ўйин бахси.

— Мана шунда ориятли йигитлар юртнинг обрўйига обрў қўшади, — дейди етмиш яшар Исматулла ота Ҳақназаров, — ўғил-қизларимизнинг ютуқларини кўриб, бошимиз осмонга етди!

Дарҳақиқат, спорт шундай кучки, ёшу-қарини бирдек ўз атрофида ушлаб туриш хусусиятига эга. Ҳеч қайси спорт турларини камситмаган ҳолда, спортнинг бир неча турлари киритилган Осиё ўйинлари каби мусобақаларнинг диққат марказида футбол туради, десак муболаға бўлмайди. Шунинг учун ҳам ташна дилларимиз бахра олгандек туюляпти.

XII Осиё ўйинларидан сўнг футболчиларимизнинг ўзларига бўлган ишончлари ортди. Илло бу ишонч 1998 йил Францияга — футбол бўйича жаҳон чемпионатига йигитларимизни етаклаб борса ажаб эмас.

Муҳаммад АМИН ва Ф. ҚУРБОНБОЕВ суратлари.

XII ОСИЁ ЎЙИНЛАРИДА

•Ўзбекистон жамоаси жами 40 медаль эгаси бўлишди. Уларнинг 10 таси олтин, 11 таси кумуш ва 19 таси бронза медалларидир.

• Умумжамоа ҳисобида Ўзбекистонга 5-ўрин насиб қилди.

•Футболчиларимиздан Игорь Шквирин — энг яхши хужумчи, Миржалол Қосимов — энг моҳир ярим химоячи ва Юрий Шейкин энг яхши дарбозабон деб танилиб, Осиё ўйинларининг махсус совринлари билан тақдирландилар.

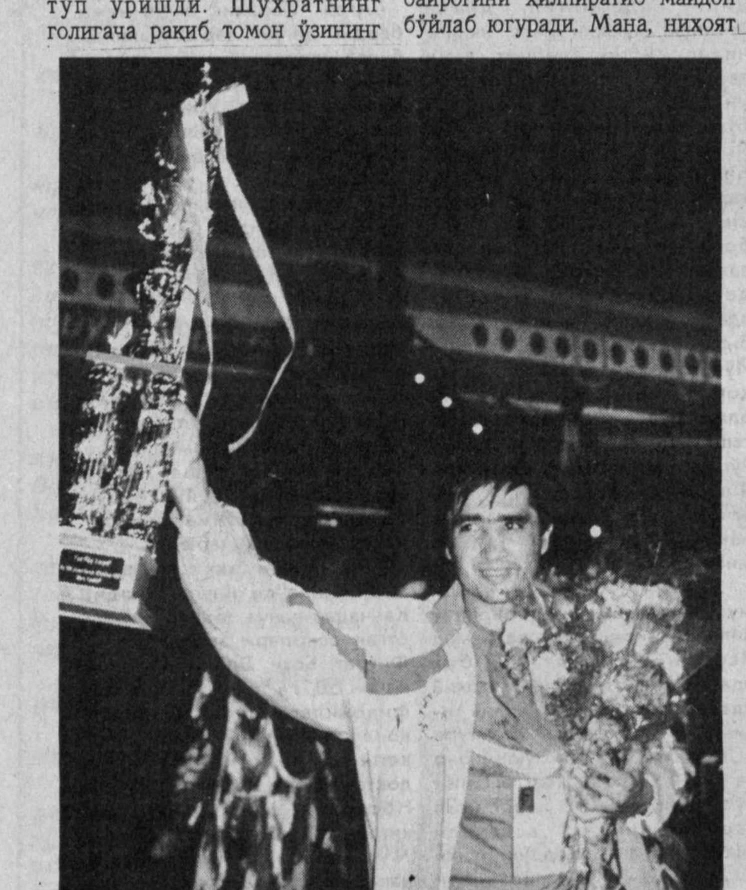

Олқиш

ТИЛАК

Бир неча кундирки кўзимда
Қуёшнинг Ватани қуёшнинг.

Бир неча кундирки юзимда,
Қувонч излари кўз ёшнинг.

Сиз тўп суриб яшил майдонда,
Ўзбекнинг номини улуғладингиз.
"Осиё ўйинлари"нинг ғолиби бўлиб,
Футболда ўрнингиз белгиладингиз.

Ғолиб бўлинг майдонда, мудом,
Ҳапқирсин севинчдан юраклар.
Қудратингизга тан берсин жаҳон
Шудир сизга бизнинг тилаклар.

Алижон АБДУРАҲМОНОВ.

Газета саҳифаланаётганда:

ТОШКЕНТДА БИЗНЕС МАРКАЗИ

Пойтахтимизнинг Шароф РАШИДОВ ва Алишер НАВОИЙ кўчалари туташган жойда қад ростлаган осмонўпар бино яқин кунлар ичида мамлакатимизнинг йирик бизнес марказига айланади.

Бу ерда Тошкент қурилиш корпорациясига қарашли 75-қурилиш бошқармасининг "Сифат" акционерлик бирлашмаси қурувчилари меҳнат қилаётир. Келгусида бинонинг бешинчи қаватигача тадбиркорларга маиший хизмат кўрсатадиган мажмуа жойлашади, қолган қавтлардан фирмалар офиси ўрин олади. Унда замон талабига мос жиҳозлар, алоқа воситалари ўрнатилади.

—Қурилиш ишларида бирлашмамизнинг бешта бригадаси қатнашмоқда,—дейди иш бошқарувчи Ноил ДАМИНОВ.—Гарчи материаллар тахчил бўлса—да, иш суръатини асло тўхтатганимиз йўқ. Қурилиш ташкилотимиз кўп қаватли муҳташам биноларни қуришда катта тажрибага эга. Ўтган йили республикамиз мустақиллиги байрами арафасида "Туркистон" саройини қуриб фойдаланишга топширдик. Шаҳримиз кўрки бўлиб турган "Чорсу" меҳмонхонаси қурилишида ҳам ташкилотимизнинг муносиб хиссаси бор.

Мазкур иншоот тезкор битса, шубҳасиз, пойтахтимиз ҳуснига ҳусн қўшилади.

С. РАҲИМОВ,
ЎзА мухбири.

Янги асардан саҳифалар

Пиримқул ҚОДИРОВ

УЛУҒБЕК МАТОНАТИ

(тарихий ҳикоялар туркумидан)

ДАҲОГА КЎЗ ТИККАН БАЛОЛАР

ҲАЗАР денгизига яқин бўлган Нишопур атрофларида ёз иссиқларига бардош бериш қийин, чунки ҳавода нам кўп эди. Улуғбек Исфароин деган хушҳаво жойда баланд бир тепаликка қурилган сердарахт қўрғонда тўхтаб ўн кунча дам олди. Шу орада кичкина оқ салла ўраган, малла чакман кийган нуроний бир мўйсафид унинг қабулига келди. Анча-мунча одамни подшоҳ қабулига киритмайдиган қўриқчилар "кимсиз? не арзингиз бор?" деб суриштирдилар.

— Мен Ориф Озорий номи билан китоблар ёзганмен, — деб "Ажойибул Ғаройиб" ҳамда "Жавоҳирул асрор" деган иккита китобини қўрчибегига кўрсатди. — Асли исмим Ҳамза Ибн Али. Улуғбек ҳазратларига бундан эллик йил олдин қиссахоҳ бўлганмен...

Қўрчибеги китобларни қўлига олиб, подшоҳнинг ҳузурига кириб кетди-ю, кўп ўтмай кулимсираб қайтиб чиқди:

— Ҳазратимнинг хотираларига қойилмен! Эллик йилдан буён сизни унутмаган эканлар. Юринг!

Улуғбек ўзининг илк устозини ўрнидан туриб қарши олди. У билан қучоқлашиб кўришди, сўнг зарбоф кўрпачага таклиф қилди.

— Мавлоно, сизнинг мана бу китобларингиз менинг Самарқанддаги кутубхонамда ҳам бор, — деди.

— Ташаккур, ҳазратим. Сизни қайта кўрганим учун Аллоҳга минг марта шукрона айтурмен!

— Сиз менга қуёшу юлдузлар ҳақида ғаройиб ривоятлар айтиб берган пайтларингизда тўрт-беш ёшларда эдим. Қаранг, ҳозир эллик тўртга кирибмен!

— Аммо бу йиллар давомида сиз қилган улуғ ишларни мен узоқдан бўлса ҳам эшитиб ҳамиша ифтихор қилурмен. Мадрасалар, расадхона... Хусусан, Зижи Жадиди Кўрагонийдек оламшумул ишлар...

— Лекин бунинг ҳаммасидан ҳам подшоҳлик юки менга беҳад оғирлик қилмоқда, мавлоно. Хусусан, отам ўлгандан буён ўғиллар, жиянлар, амиру аъёнлар дилимни юз пора қилиб юз томонга тортқилайдирлар. Интиҳосиз уруш, юриш, йўл азоби... Бунинг ҳаммасига бардош бериш учун қанчалик чидам, сабр-тоқат...

— ... Балки улуғ бир матонат керак! — деб сўз қўшди мавлоно Ҳамза. — Сизда шундай матонат учқунлари болалигингизда ҳам бор эди. Ёш пайтингизда ҳам Табризу Қорабоғдан Ҳироту Самарқандларгача отлиқ борганингизни бир эсланг. Ахир сиздек даҳоларга кўз тикувчи балолар кўп бўлиши ҳақида тарих ҳам бизга гувоҳлик берур-ку. Сиз қирқ йил давомида қилган улуғ ишлар қанчадан-қанча нурсиз амиру аъёнларнинг ҳасадини қўзғаб, бахиллигини жунбушга келтирганини мен яхши тасаввур этурмен.

— Ана шу ҳасаду бахилликлар ҳозир авжига чиқмишдир, мавлоно. Барча бахиллар ўғлим Абдулатиф атрофига тўпланиб олганини сезиб безовталигим ортиб бормоқда. Кечалари ярим тунда биров туртган каби бехосдан уйғониб кетурмен. Кеч ётганмен, уйқуга тўймаганмен, кўзларимни очолмаймен, ичида қуми бордек ачишгай. Лекин кўзларимни тирнаган нарса — қум эмас, балки дилимни чулғаб олган безовталик, ташвишу таҳликалар. Фалакнинг гардиши билан мен ҳам Самарқанддан бу томонларга қўшин тортиб келдим, мавлоно. Аммо жаҳонгирлик даъвойим мутлақо йўқ. Яна ғарбга юрилса Рай, Табризу, Боғдод. Ўшал томонларда соҳибқирон бобомнинг бир эмас уч ўғли жаҳонгирлик йўлидаги жангу жадалларда ҳалок бўлди. Бу бизга аччиқ сабоқ эмасми? Жаҳонгирлик бас! Менинг худодан тилагим шулки, ўзи берган жонимни бегона юртда эмас, ватаним Туронда, Самарқандда қайтиб олсин!

— Аммо мен сизга худодан узоқ умр тилаймен!

— Ташаккур, мавлоно! Сиз менга ёшлигимда айтиб берган ривоятларга биноан парвардигор мурувватига сазовор бўлган жонзодлар юлдузга айланиб осмондан абадий макон қурар эканлар. Гуноҳларга ботган тана ахир бир кун ерга кўмилур, қабримиздан майса униб чиқур. Аммо руҳимиз... кошки руҳимиз осмонга учиб чиқса! Бу фоний дунё ташвишларидан безиб кетганимда бир истак дилимда қайта уйғонур: қанийди, руҳимни танамдан осонликча айириб олсаму, осмонга қушдек учириб юборсам! Бу қуш юлдузлар орасидан ўзига макон топса! Руҳим юлдуз бўлмаса ҳам майли, фақат мусаффо осмонда бир ёруғ зарра бўлиб, юлдузларнинг сокин нуридан, улардаги мувозанату уйғунликдан бахра олиб яшаса... эндиги орзуйим шул...

— Аммо нечун бунчалик маъюс туйғуларга берилмоқдасиз, ҳазратим?

— Чунки... бу дунёдаги ёмонликлардан тўйиб кетдим! Фақат ҳазрат отам би ан мушфиқ онам менга умр бўйи яхшилик қилдилар. Афсуски, отамдан жудо бўлдим. Ҳазрат онам эса, ўғлим Абдулатиф туфайли мендан юз ўгириб... ўзларини олиб қочадиган бўлиб қолдилар.

МАВЛОНО Ҳамза Улуғбекнинг сўнгги сўзларига эътироз қилди:

— Ҳазратим, мен Гавҳаршод бегимни Домғон йўлида кўрдим. Ул Маҳди Улё ҳали ҳам сизни оналик меҳри билан севиб тилга олдилар.

— Қани, қани, батафсилроқ сўзланг, мавлоно! Қаерда кўрдим дедингиз?

Абулқосим Бобурнинг Астрободдаги қароргоҳига Абдулатиф ҳужум қилгандан сўнг унинг оила аҳли Гавҳаршод бегим билан бирга Домғон томонларга кўчиб кетмоқда экан. Мавлоно Ҳамза уларни йўлдаги бир қишлоқда ҳовуз бўйида дам олиб ўлтирганларида учратибди. Гавҳаршод бегим машҳур малика бўлгани учун мавлоно уни Ҳиротда ҳам кўрган, ёшликда эса Улуғбек туфайли кўп учрашган эди.

Ҳовуз бўйида дам олиб ўлтирган бегимга мавлоно Ҳамза мулозимлари орқали ўзини танитиб, ёнларига борди. Ҳориб-чарчаган, озиб кетганидан гавдаси ҳам кичрайган Гавҳаршод бегим:

— Бизнинг бошимизга тушган кўргуликлар ҳеч кимнинг бошига тушмасин, мавлоно! — деб сўз бошлади. — Невараларнинг кўпи беоқибат чиққани устига ёлғиз ўғлим Улуғбек ҳам бизни бунчалик аёвсиз таъқиб этганига лолмен! Ахир мен Абулқосим Бобурни муросага келтирган эдим, элчи юбориб, Улуғбекни олий ҳукмдор деб тан олган эди. Йўқ, аввал менинг номим билан пул зарб қилиб кўрсатсин!" — деб элчини қайтарибдилар. Ахир қочиб юриб қандай пул зарб қилиб бўлур? Зарбхона Астрободда қолди. Золим Абдулатиф Абусаъйид Мирзодек бир ноинсофни ёнига олиб, бизни Астрободдан ҳам қувиб чиқарди. Энди беватан бўлиб Ироққа қочайликми? Ахир менда не гуноҳ? Мана бу мурғак болаларда не гуноҳ?!

Гавҳаршод бегим ҳовузнинг нариги четида кўчлар орасида катталардек хомуш ўлтирган хушбичим бир болани имлаб чақирди:

— Алишержон, бери келинг!

Бола тез ўрнидан туриб, Гавҳаршод бегимнинг олдига келди-да, қўл қовуштирган ҳолда мавлоно Ҳамзага одоб билан салом берди.

— Баракалло, шер ўғил. Кимнинг ўғли бўлурсиз? — сўради мавлоно Ҳамза.

Алишер Гавҳаршод бегимга бир қараб олди-да масъум товуш билан жавоб берди:

— Амир Ғиёсиддин кичкинанинг ўғлимен.

— Нечун отангизни "кичкина" дерлар?

— Билмадим, — деб Алишер уялиб ерга қаради. Шунда Гавҳаршод бегим изоҳ берди:

— Раҳматлик отамнинг исмлари ҳам Ғиёсиддин эди. Алишернинг боболари у киши билан жуда қадрдон эдилар. Отамдан рухсат олиб, у киши ўғилларига Ғиёсиддин деб от қўйган эканлар. Лекин ўғлим улуғ амир Ғиёсиддин Тархонга нисбатан камтар бўлсин деб, "кичкина" лақабини қўшиб қўйган эканлар. Бўлмаса Алишернинг оталари баҳодирона гавдалик амирларимиздан. Ҳозир Абулқосим Бобур даргоҳида эътиборлари катта. Буларнинг оиласи кўпдан буён бизга садоқат сақлаб келаётгани Абдулатифга маълум. Шунинг учун булар ҳам Абдулатифнинг ғазабидан қўрқиб Ҳиротдан биз билан бирга қочиб чиққанлар.

Гавҳаршод бегим томирлари кексаликдан бўртиб чиққан қўлларини Алишернинг елкасига қўйди:

— Алишернинг зеҳни ўткирлиги мени худди Улуғбекнинг болаликдаги зеҳни каби ҳайратга солур. Улуғбек бир ўқиган нарсасини дарҳол ёд олур эди. Ёдингизда борми, мавлоно? Улуғбек беш хоналик сонларни шундай хотирасида зарблаб, ҳосиласини бехато чиқариб берур эди. Шундай буюк салоҳиятни бундан қирқ-эллик йил олдин Улуғбекда кўрган бўлсам, мана энди Алишержонда ноёб иқтидорнинг бошқа бир хилини кўриб қойил бўлмоқдамен. Қаранг, мана шу Алишер... ҳозир еттига тўлиб, саккиз ёшга қадам қўйган шу болагина минглаб байт шеърларни ёд билур. Фаридиддин Атторнинг "Мантиқуттайр" китобини бошдан-оёқ ёд олмишдир. Бу китобнинг сўфиёна фалсафасини беш ёшда фаҳмлаб севиб ёд олиш — мўъжиза эмасми?

— Чиндан мўъжиза. Алишербекни ёмон кўздан худо асрасин. Ўзи ҳам шеър битса керак?

АЛИШЕР бу мақтовлардан ийманиб ерга кўз тикканча жим турибди. Шунда Гавҳаршод бегим унинг қўлчаларини қўлига олиб, юзини ўзига қаратди:

— Алишержон! Кеча бир шеър айтган эдингиз. Эшитиб кўзларимга ёш келган эди. Шуни яна бир айтинг.

Алишернинг бу қувғинлардан зада бўлган дили ҳозир шеър айтишга мойил эмас эди. Шунда Гавҳаршод бегим яна ундан илтимос қилди:

— Ҳеч бўлмаса икки сатрини айтинг, болам! Мавлоно бир эшитсинлар! Балки сизнинг масъум товушингиз Улуғбек мирзонинг қулоқларига етиб борар...

Алишер ниҳоят:

— Хўп, — деб кўнди ва катталардек жиддий, маъюс оҳанг билан икки сатр шеър айтди:

Ғурбатда ғариб шодмон бўлмас эрмиш,
Эл анга шафиқу меҳрибон бўлмас эрмиш...

Шу пайт мавлоно Ҳамза ҳам Алишернинг бунчалик эрта уйғонган истеъдодини юракдан ҳис қилди.

— Бу ёш даҳога ҳам кўз тиккан балолар бор экан! — деди. — Мен шу бугуноқ Мирзо Улуғбек ҳузурларига йўл олурмен, бегим! Илоҳим парвардигор сизларни бу ғурбату ғарибликдан халос қилсин!

Ҳозир мавлоно Ҳамза Улуғбек ҳузурида ўлтирганда ҳамма гапларни бир-бир айтиб берди-да:

— Мунис онангиз билан шу масъум бола бутун нажотни сиздан кутмоқда, ҳазратим! — деди. — Эҳтимол Алишер исмли бу ёш шоир Турон осмонида янги бир юлдуз бўлиб порлаганда исмингизни улуғлаб шеърлар битгай!

МАВЛОНО ҲАМЗАНИНГ ҳикоясидан қаттиқ мутассир бўлган Улуғбек қарсак чалиб ясовулбошини чақиртирди...

Ўша куни барча қўшинларга "Амир Темур ҳимматидин Улуғбек Кўрагон сўзим" деб бошланадиган қатъий фармон жўнатилди. Шу фармонга биноан Абулқосим Бобур билан бошланган уруш ҳаракатлари тўхтатилди. Астробод ва Бистом томонларга кетган барча аскарлар орқага қайтарилди.

Бу орада Машҳадга қайтган Улуғбек ўғли Абдулатифни ўз ҳузурига чақиртирди.

Абдулатиф Нишопурда касал бўлиб иситмалаб ётган экан. Уни Машҳадга Улуғбек турган қасрга тахтиравонда кўтариб кирдилар. Иситмадан бўриққан Абдулатиф тахтиравондан тушиб, қоида бўйича отасига таъзим қилаётганда хиёл гандираклаб кетди. Улуғбекнинг унга раҳми келди:

— Сизни Аллоҳ паноҳида асрасин, ўғлим! Не бўлди? Шамолладингизми?

— Диқ бўлдим[1]. Иситмам шамоллашдан эмас! Узил-кесил зафарга етай деганимизда муҳарабани бирдан тўхтатиб, қўшинни орқага қайтарганингиз мени касал қилди! Ҳазрат отажон, ахир бу Абулқосим эрта-индин ўзини ўнглаб, яна Ҳиротга бостириб келгай-ку. Нечун тор-мор бўлай деб турганда уни сақлаб қолдингиз?

— Чунки Абулқосим яна элчи юборди. Шартимизни бажарибдир! Номимизни хутбага қўшиб ўқитибдир! Эгилган бошга қилич урмоқ мардликдан эмас, амирзода! Абулқосим билан бирга менинг ҳазрат онам қувғинда қачонгача азоб тортгай? Ёш болалар... Уларга раҳм қилиш керакми, йўқми? Ёки одамийликдан бутунлай воз кечайликми?

—Ҳазратим, мен одамийликдан воз кечмагаймен, аммо подшоҳликни ундан баланд деб билурмен. Чунки подшоҳлик инсонлардан юқорида — худога яқин жойда тургай!

— Саҳв қилдингиз, Мирзо Абдулатиф! Гарчи мен подшоҳмен, лекин худонинг бир бандасидурмен. Одамийлик эса Одам Ато Алайҳи саломдан бизга меросдир. Шу сабабли мен одамийликни подшоҳликдан баланд қўюрмен!

— Саҳв қилган бўлсам маъзур тутинг, ҳазратим. Аммо давлату мамлакат манфаатлари қариндошчиликдан баланд турмагайми?

— Қариндошчилик деб кимни назарда тутмоқдасиз? Ҳазрат онамнимиз?!..

— Йўқ, йўқ, Абулқосимни...

— Абулқосим ҳам туғишган инимнинг ўғли, менга сиз каби фарзанд. Агар мен давлату мамлакат манфаатларига сизни қурбон бериб, бултур Ихтиёриддин қалъасидаги ҳибсдан қутқариб олмасам... Ҳалигача Алоуддавла ўлдириб юбориши мумкин эди-ку!

— Рост, ҳазратим, сиз бултур мени нақд ўлимдан олиб қолгансиз...

— Нақд ўлимдан қутқарилган фарзанд учун... Тарнобдаги фатҳномани иниси номига ёзилгани-ю, Ҳирот хазинасидаги неча туман ҳақини ололмагани ҳаёт-мамотга нисбатан арзимас нарсалар эмасми?!...

— Бу борада сиз ҳақсиз, отажон!

— Энди айтинг-чи, сизга қилган ўшал одамийликни мен нечун онамга нисбатан қилмаслигим керак? Ахир Ҳадиси Шарифда "яхшиликни энг аввал онангга қил, онангга, онангга!" деб уч қайта таъкидланган эмасми? Афсуски, бултур мен шу муқаддас ўгитни унутиб, онамдан ҳам олдин сизга яхшилик қилган эканмен. Бугун сиз туфайли оқ сут берган онамдан тириклайин жудо бўлиб юрибмен!

Улуғбекнинг сўнгги сўзлари Абдулатифга яшин зарбасидай таъсир қилди, касаллиги устига қўшилган бу зарбадан оёқда туролмай йиқиладиган бўлганда мулозимлар уни икки томонидан суяб тутиб қолдилар.

Отасидан эшитган аччиқ ҳақиқат таъсирида мулзам бўлиб бўшашган Абдулатифни яна тахтиравонга солиб, даволаш учун олиб кетдилар.

Отаси юборган хос табибларнинг дору-дармонларидан ташқари Абдулатифга шифобахш қимизлар, думба-жигарлар, бошқа сархил таомлар бериб, икки ҳафтада оёққа турғиздилар.

Лекин отасининг сўнгги сўзлари унинг дилига тикандай қадалиб қолганди. Бу сўзлар ноҳақ бўлса, тиканни олиб ташлаш мумкин эди. Аммо ҳақ сўзлар уни маънан мағлуб қилган, энди бу мағлубият алами унинг борлиғини куйдирмоқда эди.

"Майли! — деб ниҳоят у ўзига ўзи тасалли берди. — Отамиз яхшилик бобида мени енгди! Унинг ҳақ сўзидан мен мағлубмен. Аммо ҳали жангда ҳам куч синашиб кўргаймиз! Сўзда енгилган бўлсам, худо хоҳласа, жангда енггаймен!"

Кўп ўтмай Улуғбек Ҳирот ихтиёрини Абдулатифга топшириб, хазинадаги меросини ҳам бериб, ўзи Самарқандга қайтиб кетди. Лекин Ҳиротда кўпчилик аҳоли Абдулатифни жуда ёмон кўрарди. Агар Абулқосим Бобур қайтиб келса, қўрғон дарвозаларини очиб беришга тайёр турганлар кўп эди. Буни сезган Абдулатиф иккинчи марта Ихтиёриддин қалъасига ҳибсга тушишдан хавотирланди, Ҳиротни жангсиз ташлаб чиқиб, Балхга йўл олди.

Шундан кейин Ҳиротга Абулқосим Бобур, Гавҳаршод бегим ва амир Ғиёсиддин кичкина ўғли Алишерлар билан қайтиб келишди. Улар уруш ҳаракатларини тўхтатиб, сулҳ тузган Улуғбекдан астойдил миннатдор бўлишиб, аввалги маконларига жойлашдилар.

Мирзо Улуғбек онаси билан бирга ёш Алишерни ҳам уруш ва қувғин балоларидан қутқаргани бўлажак буюк шоирнинг хотирасида ўчмас из қолдирган бўлиши керак. Улуғбекнинг беназир яхшилигини Алишер Навоий болаликда ўз кўзи билан кўргани учун ҳам "Фарҳод ва Ширин" достонида:

Темурбек наслидан султон Улуғбек
Ки олам кўрмади султон анингдек, — деган унутилмас сатрларни ёзади.

Аммо ўша йили Ҳиротдан аламзада бўлиб кеттан Абдулатиф Балхда қўшин йиғиб, энди зимдан отасига қарши жангга ҳозирлик кўра бошлади.

[1](Диқ — сил).

КЕЛГУСИ СОНДА:

- **Елкадаги тегирмон тоши**
- **"Жабрдийда" йўлтўсарлар**
- **Мўтти дала кезмоқда**

Тошкент ҳуқуқшунослик ижтимоий-таъминот техникуми жамоаси шу техникум талабаси

Шавкат РАСУЛОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва кўнгилетарларига чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир Ғаффор ҲОТАМОВ

ТУРКИСТОН
TURKISTAN

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ

газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар – 32-54-65; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими – 32-57-93; ижодкор ёшлар – 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик – 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш – 32-53-98; тижорат – 32-58-48; қабулхона – 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
[illegible]
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.
Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012. Буюртма Г—996 42428 нусхада босилди, ҳажми —2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 21.00.